

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnine za tuzemstvo: četrletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Naši dve novi povesti

S prihodnjo številko bomo začeli priobčevati **dve daljši povesti**, ki bodo po svoji vsebini nedvomno v polni meri ustrezali vsem čitateljem in čitateljicam. Prva povest

ZA SINA

je izpod peresa g. Ivana Albrehta, ki je čitateljem že znan po naši zadnji povesti «Zlato srce», ki je splošno ugajala. V povesti «Za sina» nam slika pisatelj v pretresljivih prizorih, kaj vse prestane mati za sina. Dejanje se vrši deloma na Notranjskem, deloma v Ameriki in je vseskozi napeto ter zanimivo. Zlasti dogodki v Ameriki bodo ugajali.

Druga povest je

OD VOJAKA DO GRAŠČAKA.

ki jo je spisal naš stari znanec, ljudski pisatelj g. Anton Stražar. Godi se ta lju-

bezenska povest v dobi znane avstrijske cesarice Marije Terezije in je prepletena z napetimi dogodki iz takratnega življenja v naših krajih. Dejanje se vrši največ v obližju znamenitega Črnega grabna. Opisani bodo naši predniki, ki so še tlačanili mogočnim graščakom. V povesti boste srečavali slovite člane rokovnjaške družbe. S posebno pazljivostjo pa boste sledili glavnemu junaku povesti Rihtarjevemu Tomažku iz Prapreč, ki se je z železno voljo boril za ljubezen grajske hčerke Katinke.

Naše čitatelje in čitateljice prosimo, da na naši dve povesti opozorijo vse svoje znance in prijatelje, ki še niso naročeni na «Domovino». Naj se ti sedaj n e m u d o m a naroče na naš list, da bodo imeli že začetek obeh povesti v rokah.

Beograjsko pismo

Beograd, 5. aprila.

Zopet smo v izmenjavi vlade. Tisti, ki so prerokovali, da bo vlada RR padla, čim bo sprejet proračun, so imeli tako zelo prav, da ni minulo niti osem ur od glasovanja in že je Stepan Radić skočil za hrbet Nikoli Pašiću.

Storil je to na ta način, da očita Pašiću nepoštenje, češ, da on ščiti korupcijo in da z njim zaradi tega «pošten politik ne more skupaj sedeti». Nič ni bolj človeško, kakor da mi samostojni demokrati ob tem dogodku rečemo Pašiću in javnosti: «Vidiš, to si si skuhal sam.» V politiki, kjer doživljamo marsikaj grdega, redkokdaj vidimo tako osebno grdobijo, kakor jo je s tem storil Radić Pašiću.

Pašić je Radića izvlékel iz ječe. Brez njega bi danes še sedel v njej. Postavil ga je na ministrski sedež. Dovolil mu je preganjati samostojne demokrate, ki so se borili za kralja in državo. Radić je slavil Pašića na vse pretege. «Stari, dični, pametni naš čiča Pašić, poosebljena pamet, pravi seljaški prijatelj!», vse to je rekel Radić o Pašiću.

Še zadnjič na shodu v Metliki je Radić slavil Boga, češ, da je državi in njemu dal srečo, da imamo Pašića. Še ni deset dni, kar je postavljaj oltarje g. Pašiću, da pred njim poklekuj.

Vse to, kar danes ve Radić o Pašiću, je vedel že pred enim letom. Kar se n. pr. očita Pašićevemu sinu, to ve ne le ves Beograd, nego tudi vsa država že dolgo časa. Nič se ni na Pašiću izpremenilo od metliškega shoda; on je danes, kakor je bil pretekli mesec, z vsemi vrlinami in slabostmi. A

Radiću je postal Pašić čez noč, oziroma prav za prav v enem popoldnevu (30. marca) iz svetnika vrag, ki je kriv vsega zla.

Jaz moram to pribiti, kajti tako postopanje je *ostudno*. Človek, ki tako dela in govori, bo jutri zopet drugače govoril.

In res, drugega dne smo čitali, da Radić pravi, da bi mogel sodelovati tudi s Pribičevićem. Lani pa je rekel: «Republiko zatajim, na hrvatsko državno pravo pljunem, samo če izločite Pribičevića...»

Kdo bo Radiću še verjel? Še vsakdo, ki se je zanašal nanj, se je varal. Razočarani so

Klerikalna zloraba vere se nadaljuje

Klerikalno bogokletstvo

V ljubljanski škofovi tiskarni ne mirujejo in se v svojem Vidovem plesu niti na veliki teden niso sramovali, vlačiti vero v politični boj. Ti ljudje hočejo menda res ubiti med ljudstvom vsak ugled katoliške cerkve in njene duhovščine. Če je to njim prav, mora biti tudi nam, zakaj mi nismo božji namestniki na zemlji in **naša dolžnost ni, da bi branili ugled katoliške duhovščine**, odločno pa moramo ponovno protestirati proti zlorabljanju vere kot političnemu agitacijskemu sredstvu.

Zadnji «Domoljub», ki ga urejuje duhovnik g. Fr. Zabret, prinaša zopet ostudne napade na dr. Žerjavo, SDS in njeno časopisje, pripisuje škofu, ki je nastopil v politični polemiki proti «Domovini», Kristusovo oblast ter pravi, da je «za vsakega kristjana, Domovino brati in naročati greh».

Pod naslovom: «Domovina vedno bolj brezverska» piše škofov tednik med drugim: «Dr. Žerjav sam, veliki svobodomec in duševni oče Domovine, piše v uvodu člana-

gotovo že tudi tisti redki Slovenci, ki so se mu pridružili ob času stvoritve RR-vlade.

Tako smo torej zašli do tega, da se išče nova vlada, in to v času, ko beda pritiska vse sloje in bi morali vlada in skupščina marljivo delovati na to, da pridemo zopet na zeleno vejo. Radićevci so nam **naložili profačun za 12½ milijarde dinarjev**.

Ta denar mora priti v državne blagajne, ker bo moral istočasno enak znesek iz blagajnov. Torej 12 in pol milijarde so nam Radićevci naložili na rame za dobo od 1. aprila 1926. do 31. marca 1927. Zdaj pa, ko se začne izterjavanje, so vrgli puško v koruzo!

Kaj bo zdaj? Toliko je gotovo, da nihče prav rad ne prevzame radićevske dediščine. Najmanj pa samostojni demokrati, ki smo v opoziciji pokazali, da naša stranka še bolj napreduje brez zaslonbe v vladi.

Ko bo ta članek natisnjen, kriza najbrž še ne bo rešena. Najbrž smo blizu volitev in bomo mesto dela za pametne zakone dobili v vsej državi hude nove boje. Tako bomo zopet izgubljali dragocen čas za pomoč ljudstvu.

SDS bo stala v vsakem primeru na braniku gospodarskih interesov ljudstva. Najboljša priprava za delo pa je zbiranje moči: le kdor je močan in ima zadostno število poslancev, ta more doseči uspeh. Zato moramo nadaljevati delo na naših organizacijah, da bo Slovenija prihodnjič namesto *dveh* demokratov poslala v Beograd močno četo bori-teljev za njene pravice.

Dr. Gregor Žerjav, narodni poslanec.

ku, da je teliček tisti, ki verjame, da je greh brati Domovino. Ker je škof kot višji pastir naših duš najodločneje svaril pred brezversko Domovino, je po mnenju Domovine teliček tisti, ki mu verjame, teliček tisti, ki uboga škofa, kadar govori in ukazuje v verskih (?) zadevah. S tem se je Domovina javno in odkrito postavila na protiversko stališče in sedaj so na jasnem lahko tudi tisti, ki so doslej o tem dvomili.»

K temu pisanju «Domoljuba» pristavljamo, da tisti, ki verjame, da je greh čitati Domovino, pa naj to tudi reče ljubljanski škof, samo majhen teliček, ampak že precej velik, ker si ne zna ustvarjati lastnega mnenja, temveč **hoče živeti v duševni sužnosti**, ki je bistven znak klerikalizma.

Potem pravi «Domoljub»: «Kristus je apostolom, katerih nasledniki so škofje, jasno in določno povedal: Kdor vas posluša, mene posluša, kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Če pa cerkve ne posluša, naj ti bo kakor pogan in očiten grešnik.»

Kdor torej ne posluša ljubljanskega škofa in mu ne verjame, da je v zadnjih sedmih letih dosegla politika slovenske klerikalne stranke kake uspehe za slovensko ljudstvo, kdor verjame «Domovini», da je politika klerikalne stranke pogubna in škodljiva za slovensko ljudstvo, se upira samemu Kristusu in je pogan ter očiten grešnik. Če se škof kot «nadpastir naših duš» vmešava v politiko, je to po «Domoljubu» verska zadeva. Ali je večja nesramnost sploh mogoča? Ali ni vse to po naukih katoliške cerkve same bogokletstvo?

Dr. Žerjav je imel prav, ko je napisal v «Domovini»: Mi pa ostanemo, kakor smo b'li.

Nadalje piše škofov tednik: «Če 'Domovina' torej uči, da je neumno ubogati škofa, če le-ta prepoveduje 'Domovino' zato, ker je proti veri in cerkvi, se jasno in določno postavlja proti oblasti, ki jo je Kristus dal cerkvi.»

Ker je po klerikalnem naziranju politika verska zadeva, je baje vsakdo proti veri in cerkvi, kdor ne posluša škofa v političnih zadevah, in se postavlja proti oblasti, ki jo je Kristus dal cerkvi, oziroma proti škofu, ki zastopa cerkev in ki ima potom nje Kristusovo oblast. Ker odobrava škof politiko klerikalne stranke v svojem obrambnem pismu, objavljenem v «Domoljubu», bi sledilo, da jo odobrava tudi Kristus. Ali si je mogoče misliti večje bogokletstvo, večjo zlorabo vere, kakor je to, kar piše «Domoljub»?

Škofov list se sklicuje na neke cerkvene predpise in pravi, da je škof storil samo to, kar zahteva cerkveni zakonik, ki pravi, da so prepovedani spisi, ki verske resnice napadajo. Kot dokaz, da «Domovina» napada verske resnice, lažnivo navaja, da je pisala v 18. številki leta 1924., da izhaja sv. Trojica iz poganstva in da je Marija bivša boginja Hera.

Kaj pa je pisala «Domovina»? Mi navajamo dobesedno: «Namesto poganske božje trojice, ki so jo tvorili Zevs, vladar nebes, Pluton, bog podzemlja, in Pozejdon, vladar morja, je kmalu nastopila krščanska trojica Očeta, Sina in svetega Duha; Hero, mater olimpijskih bogov, je nadomestila Marija, ostale poganske bogove pa so odtehtale legije krščanskih svetnikov in svetnic in krščanska svetišča so se začela polniti z njihovimi po-

dobami in sobami, katerim se je ljudstvo pobožno klanjalo.»

Zakaj «Domoljub» ne navede tega dobesedno, četudi je bil ponovno pozvan? Zato, ker bi se pokazalo, da je laž, kar trdi, zakaj vse, kar je «Domovina» pisala, je resnično in prav nič proti krščanskim resnicam.

V istem odstavku «Domovine» tudi čitamo: «Nič ni Kristusu tako tuje kot formalno in zunanje češčenje Boga. Nikoli ne moli samo v svetišču, ampak v zakotju, kjer ga nihče ne vidi; kajti Bog je duh in kdor se mu klanja, se mu mora klanjati v duhu in v resnici; zato vzpodbuja svoje poslušalce k izvrševanju dejanj telesnega usmiljenja. Isto načelo zagovarjajo tudi apostoli in ljubezen do bližnjega je vse, kar zahteva Bog od kristjana.» Ali je mogoče to brezversko ali proti krščanskim verskim resnicam?

Klerikalni svetohlinci lažejo in pravijo, da

je brezversko, kar piše «Domovina», zato pa veljajo zanjo besede evangelija sv. Matevža v 23. poglavju od 25. do 27. vrste:

«Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavci, da čistite steklenico in skledo od zunaj, znotraj pa ste polni ropa in nepravilnosti!

Slepi farizej, očisti poprej steklenico in skledo znotraj, da bosta tudi zunaj čisti.

Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavci, podobni ste pobeljenim grobovom, ki se zde zunaj lepi, znotraj pa so polni mrtvaških kosti in vse nesnage.

Tako se kaže tudi vi ljudem zunaj pravične, znotraj ste pa polni hinavstva in hudobije.»

Bolje sv. pismo ni moglo označiti klerikalcev. Mi samostojni demokrati pa ostanemo z dr. Žerjavom, kakor smo b'li!

Politični pregled

Letošnja Velika noč je beograjski vladi prinesla takšno pisanico, kakršno si je zaslužila: demisijo. Ravno za praznike je namreč spor med Pašićem in Radićem dozorel tako daleč, da je

Pašić na Veliko nedeljo podal kralju ostavko celokupne vlade

in s tem tudi vidno otvoril krizo, ki gloda vlado že nekaj mesecev, prav posebno občutno pa v zadnjem času, odkar je vlada poslala poslance zopet na «oddih» do 15. maja. Kakor znano, je Radić protestiral proti tej odgoditvi Narodne skupščine, zahtevajoč od Pašića, da se mora Narodna skupščina sestati sredi aprila in nadaljevati delo. Pašić na to zahtevo ni pristal. In tako se je zgodilo, da so nasprotja med Pašićem in Radićem dosegla zopet staro mero.

Radić je na velikonočni ponedeljek imel na Sušaku in tam okrog par shodov, ki so sicer zanj pomenili hudo blamažo, ker je bil parkrat

obmetan tudi z gnilimi jajci.

Navzlic temu pa je Radić imel dovolj prilike, da je v svojih izvajanjih ostro izpadal proti Pašiću in zatrjeval, da z njim za nobeno ceno ne pojde več v vlado. V istem zmislu je tudi v svojem listu «Domu» napisal dva prav

ostra članka, kjer je navedel razne nemarnosti izpod dosedanje vlade. Ko pa je prišel v Beograd, se je že zopet začel prilizovati Pašiću, ampak zaman.

Med tem, ko sta se Pašić in Radić botala, je v sredo zvečer

kralj poveril mandat za sestavo nove vlade ministru Uzunoviću,

ki se še pogaja s predstavniki posameznih skupin in poskuša svojo srečo. V tem trenutku ne moremo reči, ali bo Uzunoviću uspelo sestaviti novo vlado. Lahko pa trdimo, da je že sama podelitev mandata Uzunoviću vrlo pomembna, ker je s tem Pašić potisnjen v ozadje, a tudi za Radića se ne vé, če bo še nadalje ministroval. Največjo nado pa seveda Uzunoviću stavijo

klerikalci, ki že jedva čakajo, da bi zopet pritisnili svoj politični lonček k vladnemu ognjišču.

Njihovo prizadevanje za vstop v vlado je razumljivo, ker se njihova stranka nahaja že v skrajno obupnem položaju. No, ne verjamemo, da bodo klerikalci tako gladko zlezli v vlado, kakor si sami zamišljajo. Pribijamo pa pri tem žalostno dejstvo, da so ravno slovenski radićevci (pučjevci) tisti, ki se naravnost ogrevajo za to, da bi v vladi so-

Godčeve sanje o nebesih

Ravno na pustno nedeljo je doletela Muzeljna, vaškega godca, v gostilni neprijetna nezgoda: po daljšem kinkanju mu je odpadla harmonika, zvalil se je pod mizo in utihnil. Ljudje so mislili, da je umrl.

Njegova duša pa ni takoj odplavala v nebesa. Prej je hotela videti, kakšen pogreb bo imelo njeno truplo, in ko je videla, da vdova Lenča edina joka ob njegovem grobu, tedaj se je dvignila v višave...

Prihitela je v prostorno čakalnico pred nebeškimi vrati, kjer pa ni občutila onih sladkosti, o katerih pripovedujejo pobožne knjige. Otožno je zrla skozi veliko okno, odkoder se je zagleđala v velikanske prostore, kjer so se križale steze in ceste. Po njih so hodili ljudje z neznanimi obrazi — dokaz, da se tukaj zbirajo prebivalci celega sveta. Sem in tja je slišal tudi petje, ki ga ni razumel, in smejanje, kateremu ni mogel najti povoda, zakaj on sam se je dolgočasil.

Nenadoma se je zganil v svojem opazovanju: nekdo ga je zaklical po imenu. Ozrl se je okrog sebe in videl angela, stoječega pred nebeškimi vrati. Prav tak je bil kakor domači v cerkvi na oltarju.

«Muzelj s Kozje gorice, kajneda?» ga je nagovoril.

«Tukaj sem!» je potrdil. «Muzelj vsak dan, pa tudi ponoči in po smrti.»

«Prav, prav! Ali želiš vstopiti?»

«Ne bilo bi napačno. Toda krav pa nisva skupaj pasla, pri nas na Kozji gorici me niso tikali mladi ljudje. Imel sem nekaj veljave!»

«Tukaj si le duša in nič drugega.»

«Ali tudi godec nisem več?» je vzdihnil, stopivši skozi vrata. Vsak drugi zemljan bi bil očaran zaradi lepote, ki je žarela iz prostorov, ter bi se bil naslajal ob petju, odmevajočem iz daljave. Muzelja pa vse to ni ganilo; že po naravi ni bil dovzeten za razkošje, potrpl pa ga je tudi osoren angelov nastop.

«No, kako ti ugaja?» ga je vprašal angel, nevoljen radi njegovega molčanja.

«Ali je to vse?» je kazal godec z očmi okrog sebe. «Ali nimate ničesar drugega?»

Približal se mu je častitljiv starček v rjavi suknji, povezan s pasom, od katerega je visel posek ključev. «Torej si prišel!» ga je nagovoril.

Muzelj mu je umaknil desnico, za katero ga je hotel prijeti, ter je nekaj zamrmral.

«Kaj si rekel?» je poizvedoval sveti Peter, oznejevoljen po njegovem mrmranju.

«Na svetu bi me bili pustili še nekaj časa! Ali se je tako mudilo?»

«Muzelj, ti si prvi, ki tukaj ne vriska in ne poskakuje od veselja!»

«Nič zato. Vriskati in peti bi mogel edinole na Kozji gorici.»

«Ta se bo moral nebes šele privaditi,» je omenil angel svojemu tovarišu.»

«Se jih bo že navadil,» je dostavil sveti Peter. «Časa bo imel dovolj.» — Namignil je angelom, da mu razkažejo nebeške prostore.

Pristopil je najlepši izmed angelov, prijel ga ga je pod pazduho in odvedel v prekrasno palačo. Vse se je lesketalo v zlatu in biserih, toda Muzelj ni hotel ničesar pohvaliti in ni hotel pokazati zadovoljstva. Prišla sta v veliko dvorano, kjer ga je posadil za mizo ter mu prinesel gosli, rekoč, da naj kaj poskočnega zaigra.

«Ne igran na gosli,» je odklonil. «Taka godba mi ne ugaja.»

«Tu imaš kitaro. Brenkaj, saj vemo, da si godec!»

«Ne znam!»

«Pa poskusi na citre!» ga je silil spremljevalec.

«Ne morem, se nisem naučil.»

«Čudno! Rekli so mi, da si godec in kot tak...»

«Igram na harmoniko, ki je nimate v tem od-delku.»

«Nimamo. Zato bodo igrali naši godci, ti pa pleši in poskakuj!»

S številnih odrov in galerij se je oglasilo ubrano brenkanje in igranje; prispeli so ponosni mladeniči, lepa dekleta, starci, upognjene ženice in zreli možje. Vse se je vrtelo v urnem plesu, le Muzelj je stal in gledal nepremično predse in po dvorani.

«Zakaj se ne raduješ?» ga je vprašal angel.

«Ne ljubi se mi,» mu je odvrnil. «Saj ni nič kaj posebnega, ako človek samo skače in nori.»

delovali s klerikalci. Menda bi bilo odveč, če bi še poudarjali, da bolj neumna ne more biti nobena politika, ki se vrhu tega še proglašča za napredno.

Kakor vedno doslej, se posebno tudi ob sedanjih krizi vlade izkazuje, da je

SDS najtreznejša, najbolj samozavestna in najbolj dosledna stranka.

Samostojni demokrati se ne vsiljujejo nikomur. Nasprotno, oni ne marajo sodelovati z nikomer, ki jim ne bi dal dovoljnjega jamstva, da se bo politika v državi izvajala po načelih svobode, enakosti in bratstva. SDS je v polnem razmahu. Svetozar Pribičević je na velikonočni ponedeljek imel svoj 65. veliki zbor, in sicer v Senti v Vojvodini, kjer trumoma pristopajo k SDS dosedanji radikalci. Tudi na tem zboru je bilo do 6000 zborovalcev, ki so posebno burno pritrjevali Pribičeviću, ko je poudarjal, da

Samostojni demokrati ne vstopijo v nobeno vlado, v kateri ne bi bila njihova beseda merodajna.

Obenem je tudi Pribičević napovedal, da utegne v kratkem priti do novih volitev. Bodimo torej pripravljene na vse, kakor se to razume za tako odlično napredujočo in samozavestno stranko, kakor je naša SDS pod vodstvom odličnih političnih mož Svetozarja Pribičevića, drja. Gregorja Žerjava, drja. Ljudevita Pivka in njihovih tovarišev.

Iz zunanega sveta naj kratko naštejemo naslednje dogodke:

V Italiji je povzročil obilo razburjenja atentat na Mussolinija,

ki ga je v sredo izvršila v Rimu neka 62letna Violetta Gibson z Irskega. Oddala je strel iz samokresa in ranila Mussolinija na nosu. Starko so seveda takoj zaprli, fašisti pa so razgrajali po vsej Italiji proti svojim političnim nasprotnikom.

V Grčiji so se v nedeljo vršile volitve novega predsednika republike. Volitve se to nedeljo še nadaljujejo, toda že po dosedanjih izgledih je izven dvoma, da bo

izvoljen dosedanji diktator general Pangalos.

Na Rumunskem imajo novo vlado, ki jo tvorijo večinoma sami generali, pa ji tudi predseduje general Avarescu, ki baje ni po-

seben prijatelj naše države, pač pa navdušen za Italijo. No,

zaradi Rumunije se nam nikoli ne bodo tresle hlače,

ampak hoteli smo z navedenimi primeri samo povedati, da v naših sosednjih državah gospodarijo samo diktatorji in generali, ki ne morejo predstavljati narodove volje in je zatorej vseeno, ali smo z njimi v prijateljstvu ali ne. Naša želja je samo, da se v naši državi ohrani in razvije parlamentarizem.

DOPISI

JEŽICA. Dramski odsek Sokola na Ježici bo priredil na belo nedeljo 11. t. m. v društveni dvorani tridejanko «Moč uniforme». Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina kakor običajno. Vabimo vse prijatelje marljivega ježiškega Sokola, da se polnoštevilno udeležijo igre, kjer se bodo lahko pošteno nasmejali.

BEVKE RI VRHNIKI. Znani mladi dopisnik se ogorčeno zaganja v «Domoljubu» v bralce «Domovine». Posebno mu je na poti neki ugledni vaščan, češ, da kristjani ne smejo uživati takega strupa. S človekom, kakor je ta dopisnik, ki ima nekoliko prenapete živce, kajti on tudi pri svoji lastni stranki SLS strelja kozle, se ne bomo spuščali v dolgovestno prerekanje. Za danes mu stavimo le naslednja važna vprašanja: 1.) Zakaj ste kot pristaš SLS vložili ugovor proti proračunu svoje lastne stranke in s tem ugovorom, kakor Vam je pri zadnji seji v občinski pisarni na Vrhniki očital klerikalni župan dr. Marolt, nprtili občini 110 odstotkov novih občinskih določil? 2.) Zakaj ste na tej seji molčali kot grob in vtaknili v žep vse očitke, ki se niso glasili v prav lepem tonu? 3.) Zakaj ste tožili svoje lastne pristaše in na kakšni podlagi so bili ti pristaši pri deželnem sodišču v Ljubljani oproščeni? Končno Vam svetujemo, da si pri prvi priložnosti kupite knjigo «Olikani Slovenec», jo natančno prečitate in si posebno zapomnite besedilo: «S svojimi soprebivalci živi v slogi in miru!» Če se ne boste po tem nasvetu nas, bralcev «Domovine», ravnali, Vas bo še Vaša lastna stranka izključila iz svoje sredine. — B e v č a n i.

JABLANCA PRI LITJI. Po naši vasi hodi vsak teden neki klerikalni naidebnik od hiše do hiše ter pobira «Domovino», katero potem vrača

na pošto. Imenovanemu svetujemo, naj se raje briga za sebe, nas kmete, naročnike «Domovine», pa naj pusti lepo v miru, sicer se mu more zgoditi, da bo moral bežati. — J a b l a n č a n.

STRAŽIŠČE PRI KRANJU. Tukajšnja krajevna organizacija SDS je ustanovila hranilnico in posojilnico s sedežem v Stražišču. Uradni dnevi so določeni ob nedeljah od 8. do 12. ure in ob sredah od 2. do 4. ure popoldne. S poslovanjem se bo pričelo v nedeljo 11. t. m. Uradni prostori so za sedaj pri g. Antonu Križnarju v Stražišču 53, I. nadstropje. Kdor se zanima za novo ustanovljeno zadrugo ali želi postati njen član, naj se zgleda v nedeljo 11. t. m. v zadrugni pisarni, kjer dobi vsa pojasnila. — N a č e l s t v o.

POLJANSKA DOLINA. Na velikonočni ponedeljek popoldne se je zopet napolnil naš Sokolski dom do zadnjega prostora. Igrala se je našim ljudem priljubljena igra «Divji lovec». Igra se je dala na naše razmere naravnost izborna, za kar gre priznanje vsem našim poštvovalnim igralcem, ki bi defali čast še večjim odrom. To priznanje so pokazali tudi navzoči z navdušenim ploskanjem. Sokol izreka tem potom najlepšo zahvalo igralcem, kakor tudi vsem obiskovalcem. Zdravo! — Velikonočne praznike smo letos preživeli v veselem razpoloženju, k čemur je pripomoglo predvsem solčno pomladno vreme. Ob takem vremenu gre sedaj tudi poljsko delo hitreje in lepše izpod rok. Še dober teden, pa bo prvo pomladno delo dokončano.

NOVA VAS PRI RAKEKU. Dne 21. marca se je vršil občni zbor krajevne organizacije SDS. Na istem je podal izčrpno poročilo o naši notranji politiki g. dr. Rape. Izvoljen je bil naslednji odbor: predsednik gosp. Joško Rudolf; podpredsednik g. Dominik Rot; tajnik g. Josip Jerala; odborniki gg. Jurij Žurga, Matija Zakrajšek, Ivan Pakiž, Fran Modic. V odboru smo dobili može, katerim lahko zaupamo in ki bodo visoko držali naš prapor ob vsakem času. Slišali smo, da Radičev zaupnik župan g. Lenarčič prigovarja posameznikom, naj odstopijo. Pa je odšel praznih rok. Tako je prav.

UNEC PRI RAKEKU. Dne 15. marca je umrl na Uncu posestnik g. Zalar, 69 let star, mož pošteni in naprednjak. V očeh župnika g. Andreja Martinčiča je bil ta mož brezverec, ker pač ni imel legitimacije SLS. Župnik je odpovedal svojo asistenco pri pogrebu in tudi ni dopustil, da bi se prinesla krsta v cerkev. Ko niso ničesar zalegle prošnje pokojnikove hčerke, so se podali

In nazadnje — kdo ve, če imate oblastno dovoljenje?»

«To je naša stvar. Tvoja dolžnost pa je, da se z nami zabavaš in veseliš.» Pristopila sta angela, ga zgrabila za roko ter ga vlekla za seboj. Moral je plesati, poskakovati, stopicati in teči kot zajec.

«Joj, joj! Ali ste vi znoreli? Kako dolgo bo vse to trpelo?»

«Večno.» mu je odgovoril angel.

«Ubogi siromak!» Nenadoma ga je zgrabila jeza, iztrgal se je angelu, ki ga je držal za roko, ter jo je hotel popihati iz dvorane. Mahoma pa ga je obkolila truma nebeščanov ter mu je zaprla izhod. Muzelj se je zamislil in sklenil, da mora izvojevati zmago.

«Ničesar ne boš opravil,» je uganil angel njegovo mnenje.

«Kdo pravi, da ne?» je zarohnel in sunil angela.

Takrat ga je obkročila nepregledna množica, nešteto rok ga je prijelo in vleklo proti izhodu.

«Kaj bo z mano, kaj bo z mano!» je stokal v silni gnječji.

«Ven te bomo vrgli!» mu je povedal angel.

Takoj po teh besedah je začutil, da ga je nekdo zgrabil in vrgel skozi vrata. Padel je na nekaj mehkega in ko je odprl oči, je videl, da leži v blatu na cesti pred gostilno. Ura v zvoniku bližnje cerkve je udarila tri. O nebesih je torej le sanjal, padec na zemljo pa je bil resničen — gospodar ga je vrgel iz gostilne. S.

Podaljšana noč

(Dogodbica.)

Čevljar Copatek je bil pravcati zaspanec. S kurami se je odpravil k počitku in ležal toliko časa, dokler ni posijalo solnce na njegovo posteljo. Drugače pa je bil zabaven mož, poln dovtipov, šale in privlačnih dogodbic.

Vaški naviahnici so ga cenili radi njegove zgovornosti, ni pa jim ugajala zaspanost, ker jim je okrajšala marsikako zabavno urico. Kolikokrat so se zbrali po večerji v njegovi koči, ki pa so jo morali zapustiti, ne da bi slišali kako pripovedko. Marsikak večer so se morali zadovoljiti s trkanjem na zaklenjena vrata; takrat ni pomagalo nobeno klicanje — kadar je bil Copatek v postelji, je bil gluh za vsako prošnjo in prigovarjanje.

«Striček, kdaj se boste vendar naspali?» so mu nagajali nekega zimskega večera. Tako dolgi so ti večeri in kakor nalašč ustvarjeni za pripovedovanje, Vam pa ni za nobeno večerno zabavo.»

«Hahaha! Posteljca, posteljca, to je zabava!» je poudarjal v šaljivi zadovoljnosti. «Človek se vleže, zaspi in pozabi na vse, kar mu je neprijetnega. Kadar spim, sem zadovoljen, sit, žeja me ne muči, bolečine ne čutim, skrb me ne tare — lepšega si ne morem želeti. Saj pravim, posteljca, posteljca!»

«Ali ni škoda življenja, ki ga boste pre-spali?» je Škalarjev Peter omenil pomilovalno.

«Spanje je podobno smrti,» je dostavil Škorcev Andrej.

«Zato pa se je tudi ne bojim. Ako bi mi kdo rekel: ti, Copatek, po smrti boš jedel najboljšo hrano in pil najbolj pristno vino, poslušal boš najlepšo godbo in gledal naj-sijajnejšo lepoto, pa bi mi kljub temu dejal: škoda, prijatelj, da moram umreti. Ker pa je smrt podoba spanja, si ne morem misliti lepšega kakor je večno spanje.»

«Čudak, da mu ni enakega na svetu!» je vzkliknil Bobarjev Miha.

«Vsak ima svoje veselje in okus,» je povzel Copatek. «Meni je spanje poglavitno in vse drugo postranska stvar. Kaj bo, ko pride zopet poletje s svojimi kratkimi nočmi! Zima je nekaj vredna!»

«Povejte nam kakšno prigodbo,» je Peter zaobrnil pogovor. «Komaj sedem je ura, še se boste naspali!»

«Noč je za počitek,» ga je zavrnil ter se je pričel slačiti. Fantje so morali oditi, videč, da ničesar ne opravijo.

Pricvetela je pomlad z daljšimi solničnimi dnevi; mladina je hitela v naravo, le Copatek je ostal doma v svoji koči, jezeč se nad jutranjo zarjo, ki mu je krajšala noči. Zato pa se je zasmilil fantom — Petru, Andreju in

k župniku možje vaščani ter so mu obrazložili, da je bil pokojnik krščen, birman in je prejel sv. obhajilo. Zaradi nenadne smrti se pač ni mogel opremiti z zadnjo sveto popotnico. Župnik se ni dal omehčati, zato so pokojnika vaščani sami pokopali ob prisotnosti številnega ljudstva. Zadnje molitve je opravil na grobu g. Kelc, naš pristaš. V zadnjem trenutku je prišel h grobu tudi g. župnik, a ljudje so v znak protesta takoj zapustili pokopališče. Tega župnikovega ravnanja celo klerikalci niso odobraval, saj tudi oni vedo, da duhovščina često cerkveno pokoplje razne nepridiprave, samo če so ti v življenju trobili v klerikalni rog. Ni pa se branil g. župnik sprejeti od pokojnikove hčerke 100 Din za maše in zvonjenje.

ROVTE NAD LOGATCEM. V nedeljo 11. t. m. se bosta vršili v Žiberšah v hiši g. Rupnika dve predavanji ob 2. uri popoldne, in sicer o s a d j e r e j i (predava g. nadzornik Štrekelj) ter o n a š i z g o d o v i n i (predava g. Majcen). Predavanji bosta zanimivi in poučni. Vabimo naše prijatelje in somišljenike k obilni udeležbi.

PRELOKA OB KOLPI. Dne 29. marca smo pokopali vzornega moža, ki zasluži, da mu posvetimo tudi v «Domovini» nekaj spomina. Bil je to g. Mate Balkovec, posestnik in gostilničar, ki je bil svoječasno večletni gerent krajnega šolskega sveta in dolgoletni načelnik tukajšnje posojilnice. Posvečal je vse svoje moči v korist in napredek tukajšnjega ljudstva. Vrli pokojnik je vsakogar prijazno sprejel pod svojo streho in mu postregel, kakor more in zna to le vseskozi vrl in napreden mož. Kal svoje boleznj je nosil pokojnik v sebi že več let, a sedaj pa mu je kruta smrt pretrgala nit življenja. Zapustil nas je v najlepši dobi možkega življenja, star je bil šele 49 let. Kako je bil priljubljen pri tukajšnjem ljudstvu, je pričal njegov pogreb. Odšel si iskat plačilo za svoje trudapolno delo, a tvoj spomin, dragi Mate, bo živel med nami še dolgo. Naj bi bila našemu blagemu pokojniku lahka zemljica!

RIMSKE TOPLICE. Po sklepu odborove seje sta se izključila iz stranke gg. Anton in Ivan Ulaga, ker sta bila pri nas samo iz koristolovstva. Ker pa vlada pri nas pravičnost, jih je ta tudi zadela. Kliče mo jima samo: «Sramota!» — Odbor kraj. org. SDS.

LJUTOMER. Tamburaško društvo «Sloga» v Ljutomeru vabi na plesno zabavo, ki se bo vršila v nedeljo 11. t. m. v prostorih gostilne

Mihi — zedinjenim v sklepu, da mu bodo podaljšali pomladno noč.

Priprave so bile kmalu gotove. Kupili so črnega papirja ter mu zalepili okna tako skrbno, da ni mogel nikjer prodreti v sobo svetlobni žarek. To so izvršili neko noč od sobote na nedeljo.

Copatek je pozabil zvečer naviti uro, zato ni mogel vedeti, kdaj se je prebudil. Videč, da je tema, je zlezel pod odejo in ponovno zaspal. Prebudilo ga je glasno govorjenje zunaj koče, pogledal je v okno, skozi kate-rega ni zapazil nobenega znaka dnevne svetlobe. Začel se je jeziti nad ponočnjaki, ki kalijo nočni mir in ko se je narobantil, se je pokrtil čez glavo in zaspal.

Prebudilo ga je zvonjenje — na Grmičju je zvonilo poldne, Copatku pa so ti glasovi oznanjali dan. Drugače ni mogel niti misliti, saj je bila v sobi trda tema in najmanjšega svitanja ni bilo opaziti skozi okna. Razen tega je slišal tudi petje sosedovega petelina, dokaz, da bo v kratkem zasnilo pomladno jutro.

Potegnil se je in zazdehal, da pripravi otrple ude, zakaj kmalu bo treba vstati in iti na delo. Hiteti pa mu seveda ni treba, saj se še ni pričelo daniti; se bo že nasmehnila zarja — danes jo hoče ubogati, ker mu je noč res nenavadno veliko zalegla.

Striček bi bil še dolgo čakal smehljaja rumene zarje, da ni zunaj nekdo potrkal na

g. M. Vavpotiča v Noršincih. Začetek točno ob pol štirih popoldne. Vstopnina 4 Din. K obilni udeležbi vabi odbor.

ROGOZNICA PRI PTUJU. Slučajno mi je prišel v roke «Glasnik presv. Srca Jezusovega», ki se je spravil tudi nate, draga «Domovina», česar se ne bi nadejal. V tem lističu je nakvasil neki dopisnik take modrosti, da ti kar lasje vstajajo po koncu. Tudi uredništvo samo se zaganja v «Domovino» in pravi med drugim: «Mi Vam kličemo: Poglejte si tiste, ki imajo ta list! Ali

Kulturni prerod našega naroda

Narava se obuja, vse okoli nas oživlja in nam kliče, da je za nami žalostna doba zimskega mrtvila ter da nastopa doba vsesplošnega prerodenja. Tudi nam naj velja ta glas, ki nas vabi k novemu življenju, k velikemu kulturnemu prerodu našega naroda.

Zveza kulturnih društev, ona velika matica vseh naprednih kulturnih društev in institucij na deželi, ki pazno vodi in podpira društveno delovanje svojih članic, hoče odslej s podvojenimi silami delovati v prid in prosep svojih članic v svrhu povzdiga našega naroda. Predvsem priporočamo društvom, da pridno prirejajo

predavanja.

ZKD je že v letošnji sezoni priredila preko 200 brezplačnih ljudskih predavanj najrazličnejše vsebine, ki so imela vsepovsod lepe uspehe. Opozarjamo, da je Zvezi uspelo v zadnjem času pridobiti nekaj novih predavateljev z zanimivimi in poučnimi gospodarskimi snovmi. Novi gg. predavatelji so: Zelenik (o vplivu carine na naše gospodarstvo, o zgodovini trgovine, gospodarske krize); Pertot (o menicah, hipotekah in bančnih posojilih, navodila za občevanje našega trgovca in kmeta z denarnimi zavodi); Peterlin (o izoblikovanju značaja, sile dela nekdanj in sedaj); Štrekelj (o vinarstvu, sadjarstvu, travništvu, gojenje plemenitega kostanja). Nadalje priporočamo prirejanje zdravstvenih predavanj, zlasti protialkoholna. Ta predavanja, spremljana z lepimi skioptičnimi filmi, kar napravi na ljudstvo trajen vtis, so zelo koristna in potrebna. Društva, ki žele predavanj, naj nam zato nemudoma sporoče svoje želje, navedejo dan, uro in kraj predavanja, na kar se bo njihovih želji rade volje ugodilo. Edina dolžnost naših društev pri tem je, da z vztrajno agita-

vežna vrata in poklical čevljarja po imenu.

«Dneva bi bil pa le počakal.» je mrmral Copatek na postelji, spoznavši po glasu sosedu, ki je prišel po popravljenega čevlje. Takrat pa je zapazil tudi iskrico svetlobe, sijoče skozi komaj vidno špranjo ob oknu.

«Vstani, vstani, zaspanec!» je sitnariel sosed Potokar zunaj pred vratmi.

«Ali je že dan?» je planil s postelje proti oknu.

«Eh, saj bo že kmalu zopet noč!»

«Lažeš, Potokar! Ne boš me potegnil!»

«Dve je ura — ali slišiš? Dve popoldne.»

«Ni mogoče! Ali meniš, da sem tako nemumen?»

«Radi mene si lahko pameten. Ampak, naj si dopovedati!»

«Odkod je pa taka tema, če je res tako pozno? ...»

«Hudirja, okna imaš zakrita ...»

Copatek je odprl vrata in videl, da sije solnce, ki se je že res nagibalo proti večeru. V sobi pa je vladala tema radi papirja, nalepljenega po šipah. Takoj je vedel, komu se ima zahvaliti za podaljšano noč, in stvar mu kljub podvojenemu počitku ni bila po volji ...

S o t e š č a n.

Potem je razumljivo.

Tujec: «Zakaj imate v vašem mestu tako slabe ceste?»

Domačin: «Naš župan je po poklicu čevljar.»

hodi radi k sveti maši, k spovedi, h pridigam? Po njih delih jih boste spoznali.» Tako torej? Jaz pa pravim drugače: Pri nas je neki agitator, ki vsiljuje «Glasnik» po hišah in če si ga ne naročiš, te zmerja z nejevernikom in še potem na cesti ne dá ljudem miru. Ljudje govorijo, da ima ta možak menda patent na bičevnik in spleteno vrv, s katerima «vzgaja» svojo ženo in hčerko, Čudno, da pri njem «Glasnik» ničesar ne zaleže. «Glasnik», pometaj najprej pred svojo hišo, potem pa pred drugimi! — V.

cijo od moža do moža zainteresirajo ljudstvo za snov ter preskrbe čim lepšo udeležbo.

Skrb za podeželske odre.

Našim dramskim društvom in odrom moremo javiti veselo vest, da so tako zaželeni kostumi za igri «Rokovnjači» in «Legionarji» gotovi. Nabavili smo si uniforme francoskih vojakov in častnikov, obleke «bidermajerje» za moške in ženske, ostale kmetске obleke bo pa moralo kriti vsako društvo iz svoje domače zaloge. Kostume bomo izposojevali pod natančnimi in skromnimi pogoji ter proti jako zmerni izposojevalnini, katera nam bo omogočala napravo še nadaljnjih potrebnih kostumov. Tudi za Ribičičevo igro «Mefistov izum» bodo kostumi kmalu gotovi, na kar bodo tudi ti društvom na razpolago. Prosimo pa že danes, da društva na kostume kar najbolj pazijo, ker bomo za primer poškodb brezpogojno zahtevali odškodnino ter taka društva, ki kostume poškodujejo, od nadaljnjega izposojevanja izključili. Izposojevalnino bo treba plačevati naprej, za takojšnjo vrnitev kostumov pa bo treba jamčiti z majhnim denarnim zneskom, ki za primer poškodbe, netočne in neredne vrnitev kostumov zapade. Pogoji izposojevanja so torej precej strogi, vendar morajo društva upoštevati, da mora ZKD glede na velike nabavne stroške strogo paziti na brezhbno ohranitev oblek.

Tudi si je ZKD nabavila nekaj novih iger in burk, kakor: «Revček Andrejček» (narodna igra), «Mlinar in njegova hči» (narodna igra), «Kaj» (drama), «Magdalena» (drama), «Pogodba» (burka), «Če sta dva» (burka), «Mutasti muzikant» (burka), «Trije tički» (burka), «Priljudni komisar» (burka). V najkrajšem času slede še druge, na kar bomo objavili celokupni seznam naših iger. Pri tej priliki prosimo društva, da nam dajo na razpolago one igre, ki se dajo lahko in z uspehom igrati, da jih prepisemo in z njimi seznanimo tudi ostale podeželske odre.

Knjižnice.

Tudi cene knjigam smo zadnje čase znatno znižali, samo da omogočimo širjenje naših knjižnic. Naj ne bo društva brez knjižnice, ker je ta potrebna in zelo koristna. Nabava knjižnic potem ZKD je zelo lahka in ugodna. Odplačevanje knjižnice na obroke tekom dveh let dovoljujemo vsakemu društvu. Vse knjige, ki jih dobavlja ZKD, so poljudne in zanimive vsebine, Lahko si pa društva izberejo knjige popolnoma sama, po lastnem okusu in želji, Tudi ona društva, ki že imajo lastno knjižnico, katero pa nameravajo izpopolniti z novjšimi knjigami, naj nam sporoče svoje tozadevne želje.

Ustanavljanje tamburaških društev.

Tudi tamburaški zbori so zelo važen pripomoček za kulturno povzdigo in glasbeno nabozbo našega naroda. Tamburica ne zahteva posebne spretnosti in velikih žrtve časa ter je z lahkoto dostopna tudi trdi in žuljavi roki kmeta in delavca, ki si po težkem delu zvečer zaželi duševnega razvedrila. ZKD je ustanovila že večje število tamburaških društev, ki vsa delujejo z neumorno marljivostjo ter imajo zaznamovati že lepe uspehe. Instrumenti, ki jih društvom dobavljamo, so tako glede nizkosti cene kakor tudi glede lične izdelave in lepega tona brezkonkurenčni ter v veselje igralcem in okolici. Vsa

društva so se o njih izrekla pohvalno. Ker skrbi ZKD tudi za nabavo teh instrumentov proti odplačevanju na redne mesečne obroke, pričakujemo, da se bodo društva te ugodne prilike posluževala.

Radio-koncerti in filmske predstave.

Končno omenjamo še kot sredstvo za kulturno povzdigo našega podeželskega ljudstva naš radio-aparat in potovalni kino, s katerima prireja ZKD svojim društvom zanimive radio-koncerte in lepe filmske predstave. Ljudstvo se tako seznanja z napredkom današnjega sveta. Tudi naš potovalni kino s svojimi poučnimi filmi o gobah, čebelah, o lovu na krokodile in s svojimi šaljivimi filmskimi predstavami ima vselej velik uspeh. Število filmov bomo s časom množevali ter jih posojali v kraje, kjer društva posedujejo lastne kino-aparate. Vsa društva, ki si žele takih predstav, naj nam to nemudoma javijo.

Poziv k novemu skupnemu delu.

Z gornjimi besedami smo v kratkem označili naše delo ter smernice za prihodnost. V dosego tega namena pa nam je treba ujedinenja in koncentracije vseh naprednih sil in elementov. Naj ne bo naprednega društva, ki bi ne bilo vključeno v ZKD, ki naj postane žarišče ljudske izobrazbe. Vsako društvo naj se zaveda, da bomo le trdno združeni kos veliki nalogi.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

KROMPIR IN MODRA GALICA.

Krompirjevi pridelki se nam v zadnjem času opasno znižujejo. Lansko leto so ti pridelki po nekod tako trpeli, da so dobili kmetovalci komaj svoje seme nazaj. Tem nepovoljnim letom so krivi razni vzroki, kakor slabo seme, neugodno vreme itd. Med glavnih vzrokov je pa šteti razne bolezni, ki napadajo v zadnjem času naše krompirjeve njive, kakor zvijavost listja, stebelna gniloba in krompirjeva plesen ali peronospora. Zlasti zadnja, ki jo imenujemo tudi «palež», je nastopila lansko leto tako hudo, da je vse listje prezgodaj odpadlo in da so po njivah štrlela kvišku samo gola stebela. Lahko si mislimo, kake vrednosti more biti gomolje, če ves razvoj prezgodaj konča in če gomolje ne more popolnoma dozoreti. Od tod tudi letošnja velika briga naših gospodarjev, kako bi prišli do dobrega semena. Nešteti vagoni krompirja so se letos že prepeljali po naših železnicah v kraje, kjer krompirja primanjkuje.

Letošnji nasadi krompirja bodo zopet izpostavljeni napadom krompirjevih bolezni, ker je naša zemlja tako rekoč okužena z bacili teh bolezni. Zato se pa ne smemo zanašati edino le na seme, ki smo ga dobili iz drugih krajev, ampak si moramo sami pomagati proti nastopu takih bolezni. Na to našo nalogo ne smemo niti za trenutek pozabiti. In tukaj nimamo druge pomoči, kakor da škropimo krompir z raztopino modre galice in apna, tako kakor delajo naši vinogradniki pri svojih trtah, ki jih tudi napada zlonosna peronospora. Za tako škropljenje se je treba že sedaj pripravljati, da ga izvedemo o pravem času. Treba je, da si že sedaj zagotovimo potrebno modro galico in v krajih, kjer nimajo vinarstva, tudi s škropilnico, ki jo lahko rabimo tudi za škropljenje sadnega drevja. Za njivo, veliko 1 ha, rabimo saj 700 litrov take raztopine (na mernik posetve 70 l). To raztopino si moramo pripraviti na ta način, da vzamemo na 100 l vode 1½ kg modre galice in 2 kg gašenega apna. Vsako raztopino je pa posebej pripraviti in šele potem skupaj zmešati. Če imamo kad, ki drži 400 litrov vode in mi potrebujemo n. pr. 300 litrov galične tekočine, potem je odmeriti v kad najprej 300 l vode. Nato odvezamo 30 l vode v škafo, da raztopimo v njej potrebno množino apna, t. j. 6 kg

(3 × 2 kg). V 270 l vode, ki je ostala v kadi, pa raztopimo 4½ kg modre galice (3 × 1½ kg). Galico raztopimo najlaže, da jo v navadni vreči obešimo v vodo, tako da leži galica tik pod površjem vode. Ko je galica raztopljena, je raztopino dobro premešati, na to pa priliti raztopino apna, ki jo prilivamo med vednim mešanjem. To premešavanje moramo ponoviti tudi pozneje vselej, kadar polnimo škropilnico.

Raztopina same galice je kislina in razjedljiva. Raztopina galice in apna mora biti s pomočjo primešanega apna razkisana, vsled česar izgubi tudi svojo razjedljivost. Če je dovolj apna primešanega ali ne, se lahko prepričamo tudi s pomočjo modrega lakmusovega papirja. Če potopimo košček takega papirja v raztopino, mora ostati modre barve, slično kakor če bi ga potopili v vodo. Če nam pa pordeči, je to znak, da je v raztopini premalo apna. V tem primeru ga moramo še dodati. Izkušnja pa uči, da 2 kg gašenega apna v obče zadostujeta za 1½ kg modre galice. Živega apna pa zadostuje ravno toliko množina kakor galice.

Opozorjamo naše poljedelce na to pomoč proti krompirjevi bolezni in jim svetujemo, da se o pravem času pobrigajo za te pripomočke in za škropljenje, ki se mora izvesti pred cvetenjem, kakor hitro je krompir osut.

ZAVAROVALNICA ZA ŽIVINO.

Povsod, kjer stoji danes živinoreja na višji stopnji, povsod tam nahajamo tudi zavarovalnice za živino. V Švici n. pr. je vsa stvar tako daleč prispela, da imajo že obvezno zavarovanje vpeljano, ki je — kar je treba poudarjati — posledica predhodnih splošno vpeljanih prostovoljnih zavarovalnic za živino, ki so jih bile ustanovile odnotne krajne živinorejske zadruge.

Tudi pri nas se govori že dolgo o važnosti in potrebi živinskih zavarovalnic, prišli pa nismo niti za en korak naprej v tem vprašanju. Splošno se priznava potreba takega zavarovanja. Osnovati se ga pa le nihče ne upa. Prvi začetki so šli za tem, da bi se osnovala krajevne zavarovalnice za živino, za obseg ene ali več občin ali kmetijskih podružnic. Pozneje se je delalo na to, da bi se osnovala deželna zavarovalnica. Toda iz ene in druge moke ni bilo kruha. Sedaj zastopamo zopet stališče, da bi bolje kazalo ustanovljati krajevne zavarovalnice, ki naj se s tako imenovanim pozavarovanjem medsebojno podpirajo, da se bodo laže ohranile in laže ustregle svojim obveznostim. Tako delajo tudi živinske zavarovalnice na Goriškem, po Krasu in Primorju. V resnici je ta zgled najbolj vzpodbuden in največ vreden, da ga posnemamo. Prepričan sem, da bi se s takimi zavarovalnicami pri nas še največ doseglo, ker bi se s takimi osnovami stroški uprave še najbolj znižali in ker se na majšem okolišu tudi živinorejci med seboj najbolj poznajo in najlaže nadzorujejo glede reje kakor tudi glede hlevov samih. Take krajevne zavarovalnice bi se lahko osnovala za okoliš ene ali več občin ali pa okoliš posameznih živinorejskih zadrug, kakor bi pač kazale razmere in potrebe z ozirom na velikost posameznih občin in živinorejskih organizacij in z ozirom na število živine.

Reševanja takih vprašanj pa se morajo poprijeti dotični živinorejci sami kot glavni interesi, ki se jih vsa stvar tiče. Take zadeve se ne dajo reševati od zgoraj dol, ampak narobe, od spodaj gor. Živinorejci, ki so za stvar vneti, se morajo poprijeti tega vprašanja in ga dovesti tako daleč, da bo vsa stvar zrela za vdejtivitev. Na živinorejcih je, da se pridružijo tej nameri in da s skupnimi močmi osnujejo tako zavarovalnico. Vsi za enega in eden za vse, to mora v kri in meso našim živinorejcem! Dokler bomo pa polni nezaupanja med seboj, toliko časa seveda ni misliti, da bi se dalo take osnove započeti in poklicati v življenje. Pri nas je pa, žal, še vse preveč nezaupanja med nami in to najbolj otežuje dosedanja prizadevanja poklicanih činiteljev. Brez vzajemne samopomoči ni misliti na take zavarovalnice in dokler ne odpadejo te ovire, toliko časa tudi živinskih zavarovalnic imeli ne bomo.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene so tako pri nas kakor v inozemstvu malo krepkejše. Na novosadski in somborški blagovni borzi so bile zadnje dni za blago na debelo naslednje povprečne cene: pšenica 280 do 290 Din, ječmen za krmo 120 do 125 Din, boljši 130 do 140 Din, jari 150 do 170 Din, rž 156 do 165 Din, oves 160 do 168 Din, turščica 112 do 122 Din, moka «00» 450 do 470 Din, «0» 440 do 460 Din.

ŽIVINA. Goveda: Cene v splošnem nekoliko krepkejše. Na zagrebškem sejmu so se prodajali za kilogram žive teže: voli, prvovrstni 9-50 do 10-50 (najboljši do 11-25) Din, drugovrstni 8 do 9 Din, tretjevrstni 7 do 8 Din, krave prvovrstne 7-50 do 9 Din, drugovrstne 6 do 6-50 Din, tretjevrstne 4 do 5 Din, teleta 8 do 10 Din (zaklana teleta 10 do 14 Din). Svinje: Tudi svinje so za malenkost dražje. Za kilogram žive teže so se prodajale na zagrebškem sejmu: hrvatske nepitane svinje po 11 do 13 Din, pitane 13-50 do 14 Din, sremeske 14-50 do 15-50 (zaklane hrvatske 15 do 16-50 Din, zaklane sremeske 16 do 17 Din), prasei do 1 leta 10-50 do 11-50 Din, nad 1 letom 11 do 13 Din. Konji: V Zagrebu so se prodajali po 5000 do 12.000 Din za par po kakovosti. Jahalni konji 2000 do 3500 Din za komad.

KRMA. Cene precej krepke. V Mariboru je bilo seno po 60 do 85, otava po 80 do 90 in slama po 45 do 50 Din za 100 kg.

Kratke vesti

— Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 7. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 801-19 do 805-19 Din, 100 nemških zlatih mark za 1352-50 do 1356-50 Din, 100 italijanskih lir za 228-14 do 229-34 Din, 1 dolar za 56-69 do 56-99 Din, 100 češkoslovaških kron za 168-18 do 169-18 Din.

— Živinski sejmi v Št. Rupertu pri Mokronogu. Županstvo občine Št. Rupert pri Mokronogu razglasa, da se bodo znova oživeli stari živinski sejmi za govejo živino, konje in svinje. Prvi tak živinski sejem v tekočem letu se bo vršil v soboto po beli nedelji 17. t. m.

— Čebelarstva podružnica za Poljansko dolino bo priredila 18. t. m. v Gorenji vasi pri «Anžku» ob 2. uri popoldne predavanje, h kateremu so vljudno vabljeni vsi čebelarji-člani kakor tudi nečlani podružnice.

— Obrtno-gospodarska razstava v Ormožu se bo priredila med 8. in 15. avgustom t. l. po naslednjem sporedu: v nedeljo 8. avg. otvoritev obrtne, v sredo 11. avg. vinske, v četrtek 12. avg. konjske in v petek 13. avg. goveje razstave. Obrtna razstava bo obsegala vse prostore meščanske šole, vinska se bo vršila v dvorani gostilne Skorčič, razstava konj in goveje živine pa na sejmišču v Ormožu. Cela prireditve je v rokah strokovnjakov in uglednih mož ormoškega okraja ter bo pokazala v vseh gospodarskih panogah, kaj premore ormoški okraj. Že danes opozorjamo obrtne in gospodarske kroge na to prireditve, ki bo tako glede obrtnih izdelkov kakor glede rujnega Ljutomerčana, konjereje in živinoreje na višku. Prosimo, da se na to razstavo ozira vsa Slovenija ter za navedene dneve ne prireja nobenih drugih sličnih prireditev.

— Sadjarski odbor za okraj Radovljica bo priredil v nedeljo 11. t. m. v Ribnem pri Bledu (v šoli) celodnevni sadjarski cepilni tečaj. Odbor vabi vse zanimance iz okoliša Ribnega, osobito mlajše posestnike in mladeniče, da se udeležijo tega tečaja v čim večjem številu. Udeležencem se priporoča, da prineso s seboj cepilno orodje. Tečaj se bo pričel ob pol 9. uri dopoldne.

SOKOLSTVO

Sokol v Mojstrani se dobro razvija. Prireja gledališke predstave, koncerte in akademije. Ustanovil je tudi tamburaški odsek. — Le tako naprej!

IZ SAMOSTOJNE DEMOKRATSKE STRANKE.

Pretekli teden so se vršili občni zbori organizacij SDS v ljubljanski oblasti: v Železnikih, kjer je poročal o političnem položaju gospod dr. Rape, v Brežicah, kjer je poročal g. Milan Cimerman, v Poljanah nad Škofjo Loko, kjer je poročal g. dr. Rape, v Rovtahn, kjer je poročal g. Pavlovčič, v Dobrunjah, kjer je poročal g. Majcen, ter v Sevnici in Rajhenburgu, kjer je poročal g. Milan Cimerman. Vsi občni zbori so bili prav dobro obiskani. Povsod je bila soglasno odobrena politika vodstva SDS in je bila poslana brzojavka na gg. dr. Žerjava in Svetozara Pribičevića v znak zahvalnosti za njihovo požrtvovalno delo.

V petek 9. t. m. se bo vršil okrožni sestanek kraj. org. SDS za laški okraj, in to v Zidanem mostu ob 2. uri popoldne. Udeležil se ga bo g. dr. Stane Rape.

V soboto 10. t. m. se bo vršil občni zbor kraj. org. SDS v Metliki, in to ob 7. zvečer v prostorih Čitalnice. Udeležil se ga bo g. dr. Stane Rape. Po občnem zboru istotam radio-predavanje.

Istega dne bo tudi otvoritev politične šole za litijski sodni okraj v Litiji. Otvoritveno predavanje bo imel g. Fran Majcen, ki bo predaval o ureditvi naše države in naši ustavi.

V nedeljo 11. t. m. bo občni zbor kraj. org. SDS v Gradacu v Beli Krajini. Udeležil se ga bo g. dr. Stane Rape. Po občnem zboru radio-predavanje.

JAKOB KLEMENČIČ †

Komaj se je zagrnil grob gospe Jelisave Zadržavčeve, prihaja že zopet iz Središča tužna vest. V soboto 3. t. m. je umrl po daljši bolezni veleposestnik g. Jakob Klemenčič v 63. letu svoje starosti. Z njim lega v grob markantna osebnost središča, eden izmed redkih, ki so še ostali od one odločne narodne garde, ki je v predvojni avstrijski dobi visoko dvigala narodni in napredni barjak.

Gospod Jakob Klemenčič je bil tisti, ki je stal v narodnostni borbi vedno v prvih vrstah. Ramo ob rami z že davno pokojnim središkim županom in narodnim borbcom g. Jos. Šinkom je vodil borbo središke občine z avstrijskimi oblastvi za uveljavljanje slovenskega uradnega jezika. Že pred vojno navdušen pristaš takratne napredne stranke je ostal do svoje prerane smrti zvest narodnim in naprednim načelom. Udeleževal se je vedno z vnemo v vseh narodnih in kulturnih organizacijah. Središki Sokol ga šteje med svoje ustanovnike. Gasilnemu društvu je načeloval dolga leta. Nevenljivih zaslug pa si je pridobil zlasti na gospodarskem polju. Pokojnik je bil med ustanovniki središke Hranilnice in posojilnice ter njen marljiv tajnik, prav za prav duša ves čas obstoja. Za lep razvoj tega vzornega denarnega zavoda gre zahvala v prvi vrsti pokojniku. V središkem občinskem odboru je bil dolga leta delaven občinski svetovalec.

Pokojnik je bil vse svoje življenje skrben in skromen; ostal je samec. Zapustil je veliko premoženje, katero je naklonil narodnim in gospodarskim namenom ter si s tem postavil najlepši in najtrajnejši spomenik kot narodni dobrotnik. Svoje veliko posestvo in večino lepega premoženja je določil za gospodinjsko šolo, ki se ima po smrti njegove sestre ustanoviti na njegovem domu v Središču pod imenom Klemenčičeva gospodinjska šola. Za povzdigo ljudske izobrazbe je ta ustanova ogromnega pomena. Poleg drugih manjših legatov je zapustil središkemu gasilnemu društvu 20.000 Din; ni pa pozabil tudi središkega Sokola in poklonil sokolski godbi 5000 Din.

S svojo ustanovo in s svojim narodnim delom naj služi pokojnik še poznim rodovom kot zgled možatosti in rodoljublja. Čast njegovemu spominu in mir njegovemu pepelu!

R.

Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!

BELEŽKE

+ **Sramotno početje.** Od raznih strani dobivamo poročila, s kakšnim strahovanjem nastopa ponekod politikujoča duhovščina proti ljudem, ki niso pristaši klerikalne stranke in ki jih označuje kot brezverce, ker čitajo naš list. Ne samo, da jim odreka odvezo pri spovedi, zgodilo se je celo, da je duhovnik odrekel asistenco pri pogrebu pokojnika, ki je bil znan kot pristaš naše stranke. Na te načine hočejo ustrahovati ljudi, da bi se ne naročali na «Domovino», ki si upa vsakemu povedati resnico v obraz in ki brezobzirno nastopa tudi proti svetohlinstvu. Duhovnik, ki v svoji politični strasti kaj takega dela in se hoče nad svojim političnim nasprotnikom maščevati tudi še po smrti, nima niti najmanjše pravice, da bi se imenoval božji namestnik, zakaj Bog je učil samo ljubezen do bližnjega, ne pa sovraštva. Kako daleč gre sovraštvo politikujoče duhovščine, pokazuje tudi to, da je nedavno neki duhovnik na Gorenjskem prepovedal govoriti v slovo celo ob grobu umrlega narodnega duhovnika samo zato, ker ni bil ta nikoli pristaš klerikalne stranke, pač pa vedno navdušen narodnjak. Ako si upajo nastopati na tak način proti svojemu umrlemu duhovnemu sobratu, si lahko predstavljamo, kakšnih sredstev se taki strankarski zagrizenci poslužujejo proti navadnim ljudem. Vprašamo pa samo, ali more tako postopanje koristiti cerkvi ali pa njim samim.

+ **Posledica sporazumaške politike.** Beograjska «Reč» poroča, da je minister za šume in rud-

nike daroval hrvatskemu separatističnemu Sokolu v Šibeniku 1000 m³ lesa iz državnih gozdov za zgradbo društvene telovadnice. Hrvatski Sokol, ki obstoji samo na papirju, ker so vsi zavedni šibeniški meščani včlanjeni v jugoslovenskem Sokolu, je prodal darovani les za 40.000 Din, četudi je bil vreden nad 100.000 Din. Les je prodal, ker v resnici telovadnice ne potrebuje, obenem pa je izposloval, da se je jugoslovenski Sokol pregнал iz dosedanje telovadnice, ki je last ministrstva socialne politike. Ta telovadnica se je sedaj odkazala hrvatskemu separatističnemu Sokolu, ki je ne potrebuje, ker nima telovadcev. Radičevci bodo seveda trdili, da to ni korupcija.

PROSVETA

Iz Zveze kulturnih društev v Ljubljani. Predavanja: v petek 9. t. m.: v Dolenjem Logatcu prof. Dolžan ob 20. uri o postanku sveta; v soboto 10. t. m.: v Metliki ob 20. uri g. Blaganje o radiu, v Laškem prof. Jeras ob 20. uri o dobrovoljskem pokretu med svetovno vojno, v Ribnici ob 20. uri g. Rasto Pustoslavšek o Češkoslovaški; v nedeljo 11. t. m.: v Suhorju ob 10. uri dopoldne o radiu g. Janko Blaganje, v Draščih ob 13. popoldne g. Janko Blaganje o radiu, v Koroški Beli ob 11. uri dopoldne prof. Dolžan o pračloveku, v Stražišču pri Kranju ob 15. in 17. uri g. ofic. Puhar o alkoholizmu, v Rovtahn ob 14. uri g. Štrekelj o sadjereji in g. Fran Majcen o zgodovini našega naroda.

DOMAČE NOVOSTI

* **Zaostali dopisi** pridejo prihodnjič na vrsto, v kolikor niso proti tiskovnemu zakonu.

* **Ali ste že poslali rumeno dopisnico? Ali ste že pridobili vsaj enega novega naročnika za «Domovino»?** Kdor še ni vposlal dopisnice, ki smo jo priložili velikonočni «Domovini», in vanjo vpisal vsaj enega novega naročnika ter jo z znamko za 50 par oddal na pošto na naslov «Uprava „Domovine“ v Ljubljani», ta naj to nemudoma stori. Časi so jako resni in mi smo pred važnimi odločitvami. Zmagali bomo, če delamo vsi in ne samo vodstvo, vsak nekaj. Vsak somišljenik naj prinese en kamen k veliki zgradbi. Torej preko nedelje prosimo vse dopisnice izpolnjene nazaj!

* **Božji mlini meljejo počasi, a gotovo.** Lani je list «Smotra» v Beogradu lažljivo obdolžil ministra dr. Žerjava, da ni pravilno postopal z nekimi gozdovi v Južni Srbiji. Dr. Žerjav je tožil in 5. t. m. je bil odgovorni urednik «Smotre» obsojen na štiri mesece zapora. Zanimivo je, da je «Smotra» ponatisnil tudi katoliški «Slovenec», ki pa je na tožbo dr. Žerjava svojo trditve preklkal in se se tem rešil obsodbe.

* **Borza dela v Murški Soboti ostane.** Ta v socialnem oziru zelo važen urad je bil s 1. aprilom ukinjen. Vsa zadeva pa se je na povoljen način rešila tako, da prevzame posle borze dela urad za zavarovanje delavcev v Murški Soboti.

* **Županske volitve v Marenbergu** so se izvršile dne 1. t. m. Kakor smo svojčas poročali, so dobili pri občinskih volitvah Nemci 5, Slovenci pa 4 mandate. Za župana je bil izvoljen bivši nadučitelj nemške šole na Muti Neuner. Dobil je 6 glasov. Za prvega svetovalca je izvoljen odbornik separatistične (Mikuletičeve) slovenske liste, drugi svetovalec je z nemške liste.

* **Velikonočni pozdrav.** Ker je prispelo prekasno, objavljamo šele sedaj po praznikih: Vesele praznike in mnogo piruhov želijo slovenski fantje art. polka v Valjevu: Franc Žmuc,

Anton Soršek, Ivan Rozman, Alojzij Pirnat, Franc Pire in Franc Kutnar.

* **Popravek.** Zadnji naš dopis pod naslovom Globočdol pri Mirni peči bi se moral pravilno glasiti Globodol pri Mirni peči.

* **† Superijor Ivan Ambrož.** V Predtgu pri Radovljici je umrl mornariški superijor g. Ivan Ambrož, eden najidealnejših naših duhovnikov. Pokojnik je bil duhovnik stare šole, poštenjak, narodnjak in zvest Jugosloven, ki je to povsod pokazal brez strahu. Splošno spoštovanemu in priljubljenemu duhovniku bodi ohranjen časten spomin!

* **Novice iz Mojstrane.** Pišejo nam: Na veliko soboto je preminula gospa Jera Balohova, so-proga spoštovanega občana g. Baloha. Blag ji spomin! — Španska bolezen tudi pri nas močno razsaja. Zlasti med delavstvom v Belci je izredno mnogo bolnih. Hvala Bogu, da ni žrtev. — Um se je omračil gospodični Kristini Babičevi. Baje iz nesrečne ljubezni. — Vreme je pri nas izredno lepo. Prazniki so bili torej res praznični. Za praznike je prišlo precej tujcev-smučarjev v Vrata in na Triglav.

* **Smrtina kosa.** V Rakičniku je umrla gospa Rozalka Durjavova, stara 53 let. — V Slovenjgradcu je preminul v starosti 74 let g. Franc Seničar, predelavec tovarne za usnje Fr. Pototschnig, pri kateri je nad 50 let zvesto izvrševal svojo službo. — V Ljubljani je umrl g. Franc Jeras, posestnik in nadsprevodnik v pokoju. — V Ivnjem Selu pri Rakeku je preminula gospa Marija Urbasova, rojena Milavčeva. — Blag jim spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Smrtna nesreča.** V celjski opekarni, ki je last tvrdke Unger-Ulman, se je zgodila te dni velika nesreča. Filip Weissenbach, 45letni delavec, je bil zaposlen pri odvažanju zemlje. Nankrat ga je od zadaj zasulo, ne da bi bil sam ali kdo drugi opazil kako nevarnost. Težko poškodovanega so prepeljali v celjsko bolnico, kjer pa je že prihodnjega dne izdihnil.

* **Žrtve velikonočnega streljanja.** Tudi letošnje streljanje z možnarji ob velikonočnih praznikih

ni ostalo brez težkih posledic. V mariborsko bolnico so pripeljali več mladih fantov, ki so dobili pri streljanju s smodnikom tako težke poškodbe, da bo marsikdo zapustil bolnico težko pobabljen za vse svoje življenje. Letos so bile naslednje poškodbe samo v mariborski okolici: Janez Roškar, 11letni posestnikov sin od Sv. Ruprehta v Slovenskin goricah, je napolnil star ključ s smodnikom, ker mu ni hotel dati oče možnarja na razpolago. Deček je tolkel s ključem po kamnu, pri čemer se je vžgal smodnik. Plamen je ožgal fantu obraz in mu pokvaril obe oči, tako da je oslepel. Na levi roki mu je poleg tega še odtrgalo dva, na desni pa tri prste. 23letnemu Maksu Arharju, delavcu v Slovenski Bistrici, je odtrgal možnarski strel levo roko in tri prste na desni roki. 23letnemu Ludoviku Trobentarju iz Slovenske Bistrice je razmesarilo levo roko. Kotlarski vajenec Oton Dežman v Studencih pri Mariboru pa je dobil težke poškodbe na levi roki.

* **Nov jugoslovanski konzulat se bo ustanovil v Braili na Rumunskem.**

* **Radič proti korupciji.** Istočasno, ko je gosp. Radič kričal proti korupciji, mu je uradnik prometnega ministrstva prinesel sedem stalnih prostih voznih listkov prvega razreda za njegovo rodbino in prijatelje. Kaj porečejo k temu kmetje, kaj uradniki, ki so jim vzeli celo polovično vožnjo po železnici?

* **Vlom v davčni urad v Krškem.** V noči na velikonočni ponedeljek so neznan storilec vломil v davčni urad in odnesli vreče, v katerih je bilo 8000 dinarjev kovanega denarja. Železne blagajne vlomilci niso mogli streti, ker so najbrže imeli premalo orodja s seboj. Kakor se sumi, sta bila vlomilca dva, ki sta se pripeljala z avtomobilom. Orožništvo je začelo takoj z zasledovanjem.

* **Napad hajdukov na carinsko blagajno v Julijski Krajini.** Na veliko soboto popoldne so napadli zakrinkani hajduki carinsko blagajno v Prestranku pri Postojni. V mali blagajniški sobi so bili baš štirje carinski uradniki in zastopnika dveh tržaških tvrdk, ko so v sobo stopili trije zakrinkani napadalci in naperili samokrese proti uradnikom, dočim sta zunaj ostala še dva napadalca. Od prvih treh je eden stopil na sredo sobe in zaklical: «Roke kvišku!» Navzoči uradniki so mehanično sledili povelju in ubogali, narkar so napadalci pograbilili denar v znesku kakih 250.000 lir in izginili. Šele sedaj so napadeni začeli klicati na pomoč. Priskočili so miličniki, finančni stražniki in karabinierji ter začeli zasledovati hajduke. Vnela se je prava bitka, v kateri je bil prvi smrtno zadet miličnik Ugo del Fiume. Od hajdukov so se končno vsi skrili razen dveh, ki sta krila odhod svojih tovarišev proti zasledovalcem. Težko ranjen je bil tudi finančni stražnik Domenico Tempesta, ki je drugega dne podlegel ranam. Manj ranjeni so bili še en miličnik in dva stražnika. Omenjena hajduka sta se dalje časa hrabro branila, a ko sta videla, da bosta obkoljena, sta izvršila samomor. V mrtvih truplih so spoznali lesnega manipulanta Stanka Molka iz Planine in kovača Alojzija Vilharja iz Postojne. Italijanski miličniki in finančni stražniki so mrtvi trupli iz besa popolnoma razmesarili. Kakor poročajo iz Trsta, so italijanska oblastva ugotovila, da so poleg Molka in Vilharja tvorili hajduško družbo še 21letni mehanik Rafael Samsa, privatni uradnik Jakob Grželj iz Postojne in neki neznanec iz okolice Prestranka. Rafael Samsa je že aretiran.

* **Fantovski pretep.** Pri Sv. Martinu na Dravskem polju so se stekli kmetski fantje in z nožem prerezali 16letnemu posestniškemu sinu Božidarju Kumerju levo lice in roko. Ranjenca so prepeljali v mariborsko bolnico.

* **Težka nesreča s staro granato.** Na veliki četrtki sta v vasi Jezero pri Preserju pastirja Anton Uršič in Josip Stražisar tolkla po najdeni granati in jo skušala odpreti. Granata se je pri tem razletela in hudo ranila Uršiča v trebuh in obe nogi, dočim se je drugi še pravočasno skrill v hlev.

* **Tat v cerkvi.** Te dni zvečer so fantje, ki so šli v zvonik farne cerkve v Laškem, opazili v njej sumljivo moško osebo. Obvestili so orožništvo in sosede. Cerkev se je hitro napolnila z ženskami in raznimi radovedneži. Končno so tatu izsledili v mehu na koku in ženske so planile po njem ter ga sirovo pretevale, s čimer se je svetišče bolj oskrunilo kakor s tatvino. Tatu, ki je glasno vpil in prosil, so močno poškodovanega privedli v zapor. Piše se Anton Čebela iz Litije, po poklicu natak.

* **Nevaren ptiček se je ujel.** Pišejo nam iz Male nedelje: Jožef Vuk iz Moravskega vrha pri Mali Nedelji je brat Franceta Vuka, znanega dvakratnega morilca, ubijalca svojega očeta, o čemer ste zadnjič poročali. Tudi Jožeta Vuka je že dolgo zasledovala roka pravice zaradi devetmesečnega zapora, ki ga mora odsedeti zaradi tatvine. Fant se je znal skrivati, toda pred praznikom sv. Jožefa so ga le zasačili orožniki na njegovem domu. Ob tem nepričakovanim obisku je zbežal in skočil v neki prepad, kjer si je zlomil nogo nad gležnjem. Prepeljali so ga v bolnico. Kadar pa ozdravi, bo seveda moral odslužiti stare grehe.

* **Požar pri Višnji gori.** Na veliki ponedeljek ob pol 8. je nastal pri posestniku Antonu Habjanu na Vrhu pri Višnji gori požar. Zanetil ga je triletni deček, ko so bili starši pri maši v pol ure oddaljeni cerkvi. Zgorelo je prav vse, hlev, pod in hiša, z orodjem, vozom in krmo. Le živino so rešili z velikim trudom, a je vsa opečena.

* **Šmarna gora v ognju.** Kakor skoro vsako leto na velikonočni ponedeljek, tako so tudi letos izletniki zakurili na Šmarni gori grmado. Že dopoldne se je jel dvigati malo pod vrhom grmade kar na dveh krajih mogočen dim. Plamen je pri tleh kmalu objel suhljad in suho grmičevje, vendar ga je skalovje zadržalo, tako da se je proti poldnevu sam ugasnil. Ogenj, ki ga imajo na vesti najbrž mladi izletniki, ni sicer napravil nobene škode, vendar bi zaslužili, ako se jih izsledi, pošteno lekcijo.

* **Gozdni požar v Selški dolini.** V torek dopoldne so se vneli veliki gozdovi v Hrastniku pri Praprotnem, ki segajo proti Besnici in so last veletrgovca Franceta Dolena iz Škofje Loke. Na pomoč je prišlo prebivalstvo v strahu, da se ne zanese ogenj v bližnje vasi.

* **Požar v Savljah.** V Savljah je na velikonočni ponedeljek ob šestih zvečer nastal požar pri posestniku Fr. Drešarju. Pogorelo je gospodarsko poslopje, v katerem je bila drvarnica, shramba za vozove in pod. Vozove in nekaj strojev so rešili, vse drugo je zgorelo. Poslopje je bilo šele pred par leti na novo postavljeno, zato je škoda tem večja. Ob času nesreče ni bilo gospodarja doma. Zavarovan je bil pogorelec za vsoto 10.000 dinarjev. Gasit sta prihiteli gasilni društvi z Ježice in Stožice. Vzrok požara ni znan.

Anton Stražar:

Iz šentvidskega okoliša

O VEDNO VESELEM, NEPOZABNEM ŠENTVIŠKEM BENEFICIJATU ANDREJU ŠARCU.

Ravno v tistem času, ko je bil na Brdu za fajmoštra Janez Burger, so imeli naši šentjani duhovnega gospoda beneficijata Andreja Šarca. Vse ga je imelo rado.

Pa je bil gospod Šarc tudi prav vesel človek; rad je pil, pa z vsakim človekom se je rad pogovoril čisto po domače. Gospodinjala mu je njegova sestra Micka.

Posebno rad je gospod Šarc hodil vasovat h Korantovim na Prevoje. Kar brez ceremonij je priljubljeni gospod prisedel h Korantovi materi, ki so predli, in je z njimi načel pogovor.

Prav nič se ni zmenil prijazni beneficijat, ako je domov grede odnesel na svoji suknji polno drobnega prediva. Navihanci, s katerimi se je domov grede pogovarjal na cesti, so ga vprašali: «No, gospod, kje ste bili pa danes?»

«A, kje! Pri Korantovi materi!»

«Saj se vam tudi pozna na suknji, da ste bili tamkaj!»

val kislo mleko. To tako priljubljeno jedačo je tudi hodil jést h Korantovi materi. Imel je navado, da je vselej, kadar je prišel na kislo mleko, rekel: «Dober dan, mamica moja! Danes mi ga pa dajte kar celo latvico s kožo (smetano)!»

S Korantovim Martinom sta hodila v gozdove tudi šture kopat. Do kopanja štorov je namreč imel gospod Šarc veliko veselje. Po napornem delu sta z Martinom vselej pekla krompir. Navihani Martin je nekoč ob taki priliki skrivaj spustil že pečeni krompir v žep gospodove suknje, a je prej potisnil v pečeni krompir živ ogorek.

«Ti, Martin, ali nič ne ovohaš, kako smrdi po smodečih se cunjah? Eden izmed naju gori!»

«O jej, gospod, vi goritel!»

Pretkani Martin je segel kar v isti gospodov žep, kamor je spustil krompir, in dejal:

«O, za zlodja! Gospod, vi imate že ves žep sežgan; le pogledjte!»

Pa dobrodušni gospod Šarc se ni dosti menil za to, ampak je le mirno rekel: «Bo pa Micka doma zašila!»

Ker so v šentviški soseski bolj skromni dohodki, je gospod beneficijat Šarc prav z veseljem hodil maševat na dve uri oddaljeno Limbarko goro. Dobil je za te maše plačano po pet goldinarjev. Ta denar mu je vselej prišel zelo na hvalo, kajti mnogokrat je bil siromak čisto — na suhem ...

Zelo velik dirindaj so imeli naši šentjani poleti ob bližajoči se hudi uri. Vsi gospodarji so pred svoje hiše zmetali kose, grablje in brane, z zobmi obrnjene navzgor. Vse to so delali v svoji praznovernosti v strašilo coprnica, da bi se te ropotije ustrašile in ne usule škodljive toče na polja.

Gospod Šarc pa je v najhujšem neurju in treskanju hodil po veliki cesti gori in doli ter bral iz neke črne knjige. A cerkovnik Mahnič je ves ta čas zvonil. Ko je ponehalo neurje in če ni toča zmlatila šentjanom pridelkov na polju, so vsi v veselju govorili: «Pa smo le odgnali te vražje coprnice. Seveda, tudi gospod Šarc so nam dobro pomagali! To so res pravi gospod, ki kaj vedo in znajo!»

Čeprav je bil rajnki gospod Šarc pri knezoškofu slabo zaznamovan, je pa pri šentjanih ostal v dobrem spominu. Bil je možak poštenjak. (Dalje.)

Zaprtki

Prvo pomladansko solnce je posijalo skozi okno v nizko sobico na Prestarjevo Lenčko, zaposleno pri barvanju pirhov. Mnogo spretnosti je imela pri tem opravilu in letos se ji je še prav posebno posrečilo. Vodila jo je misel na Belinčevega Martina, kateremu je pripravila pirhe — dve navadni jajci, opisani z različnimi barvami. Izgledali sta po eni strani kot cvetlici, na drugi strani pa se je rdečilo fantovo ime.

Ponosna je bila Lenčka na svoj izdelek, vedoč, da ga bo Martin tudi drugim pokazal in tako pojde njena slava po celi okolici. Največ ji je bilo seveda za Martina. Saj ni treba, da bi drugi občudovali njeno delo, dovolj je, če jo pohvali on ter ji reče: «Lenčka, tvoje delo te povišuje!»

Da je dekletu Martin vse na svetu, je vedela tudi njena mlajša sestra Lizika, radi česar se je jezila na oba. Njega je mrzila, ker je izbral Lenčko, dasiravno je starejša. Sestri pa je zamerila radi jezikov, ki so jo obirali: «Glejte, Prestarjeva Lenčka ima fanta, čeprav je že napol odcvetela, Lizika ga pa nima, dasi je vsa v pomladnem cvetu.»

Tisti večer se jih je morala zopet nabratiti pri vaškem koritu, kamor je hodila poslušati, zakaj vsa izven sebe je prihrula domov ter ni dala nikomur lepe besede. Kljubovalno je šla v podstrežje, kjer se je posvetila maščevalnim načrtom. In končno je vse v njej postalo ena sama misel, da mora med sestro in Martinom napraviti razdor.

Zvito kakor lisica je prišla nekoliko pozneje pred vrata Lenčkine sobe ter je pogledala skozi ključavnico. Videč, da je sestra sama, je vstopila ter jo je prijazno nagovorila.

«Ima že zopet kako posebno željo!» je uganila Lenčka, vedoč, da ji je Lizika takrat najbolj prijazna, kadar kaj potrebuje.

In res je čez nekaj časa vzela iz žepa jajci, kateri je pričela barvati z njenim barvilom. Tudi ta je imela spretno roko, pomagala ji je tudi Lenčka in tako med obema izdelkoma ni bilo razlike. Samo napisala je še manjkalo, katerega pa Lizika ni mogla napraviti v sestri navzočnosti. Či pa se je odstranila, je na njenih pirhih zablješčalo enako ime. O tem ni smela vedeti njena sestra, niti slutiti, da ji je tik pred prazniki pisanki škodoželjno zamenjala.

Lenčki niti od daleč ni bilo mar zamenjave, ko je na veliko nedeljo pozvala Martina, idočega od maše, da naj zadrži nekoliko korake. Prinesla mu je pirhe, zavite v svilen papir, prepričana, da lepših ne premore nobena v okolici. Istega mnenja je bil tudi Martin ter se jih dolgo ni mogel nagledati.

Na velikonočni pondeljek se je vršila v vasi običajna velikonočna veselica. Domala vsa moška mladina se je zbrala iz okolice ter se bahala s pirhi, katere je dobila za darilo. Tudi Martin se je postavil; mnogo hvale in občudovanja pa je veljalo Lenčki, čeprav je ni bilo na veselici.

Vsa družba se je končna zedinila v sklepu, da so Martinovi pirhi najlepše umetno darilo tiste velike noči. V ta namen je odzvenelo nekaj zdravic, nakar so se fantje razvrstili na običajno trkanje s pirhi. To je obstajalo v tem, da sta trknila dva s konici pisanke, in tisti, kateremu se je natrla, jo je izgubil.

Majcetov Albin je imel tisto popoldne posebno srečo. S komer se je poskusil, ga je premagal, zato so se mu pisanke kar vsipale iz žepov. Zahotelo se mu je tudi po Martinovem darilu in fant mu radi drugih ni mogel odkloniti želje. Postavila sta se na sredo sobe in vsi so ju obstopili radovedni, kakšna usoda je zapisana najlepši pisanki v njihovi družbi.

Albinov pirh je bil modro pobarvan kamenček jajčje velikosti. Nikomur ni bila znana ta nakana, zaradi tega mu je podlegla vsaka pisanka.

Na veliko začudenje se ji je Martinova pisanka trdovratno upirala. Albin je trčil sprva lepo narahlo, nato je pritisnil nekoliko močnejše in ko je le ni mogel natreti, je udaril s silo ob njeno konico.

Temu njegovemu udarcu je sledil glasen pok. Obenem je iz lepega pirha pribrizgala rumena tekočina, ki je širila neznosen smrad. Po sobi je smrdelo kakor v stranišču.

«Zaprtek!» je vzkliknil Albin. «Pa tako lepo pobarvan! Lenčka te ima za norca.»

«Bomo videli!» Martin je segel v žep, zgrabil je ostalo pisanko ter jo je treščil ob tla. Tudi ta se je razbila s tankim pokom in obenem se je razlila njena smradljiva vsebina.

Martin je stal kakor pribit na sredi sobe ter se je tresel od jeze in sramote. Krog njega je vrelo smejanje, pomešano z dovtipi o pobarvanih zaprtkih.

Še tisti teden je dobila Lenčka poslovilno pismo. Zagovarjala se je sicer, da je nedolžna, a fant je bil odločen ter se ni dal pregovoriti. Ločila sta se brez upanja na ponovno zblizanje. Lenčkinim solzam se je natihem rogala Lizika, kateri se je posrečil zlobni načrt.

Soteščan.

NAJVEČJI NAVAL

za nakup češkega in angleškega sukna za moške obleke bo ta mesec sigurno pri tvrdki

Josip Ivančič, Ljubljana.

Miklošičeva cesta št. 4.

kjer se prodaja izvrstno blago po tovarniških cenah le še do 31. maja 1926.

Oglejte si zalogo in prepričajte se!

Ljubezen v omari

(Dogodbica.)

Močno je utripalo srce Soparjevemu Valentinu na strani svoje izvoljenke, ko ji je nekega večera odkrival svojo zvestobo. Njegovo srečo pa je motila misel, da bi ga lahko vsak hip iznenadil Jerman, dekletov oče, ki ga ne mara videti kljub temu, da je njegova ljubezen resna in mu ne more nihče kaj slabega očitati.

Njegove slutnje so se kmalu izpolnile. V veži so zaropotale trde stopinje, pod katerimi so škripala lesena tla.

«Oče so prišli,» se je stresla mladenka in obleдела.

«Morda pa ne pridejo v sobo,» se je tolažil Valentin.

«Ako le količkaj slutijo, da si tukaj, bodo prihrumeli.»

«Ali misliš, Tončka? Potem me pa skrij, da me ne bodo videli...»

«Kam?» je premišljevala in obšla vse kote s svojimi bistrimi očmi. «Skozi okno ne moreš, ker so omrežena, pod posteljo bi te našli, ako upihnem luč, jo bodo prižgali...»

«Kaj pa v omaro...?» se je spomnil Valentin.

«Pa res! V omaro, v omaro! Stisni se med obleko in narahlo dihaj, da se ne izdaš.»

Fant je stopil v veliko črešnjevo omaro. Tončka je zaprla vrata ter sedla k mizi.

Komaj se je nekoliko pomirila, je vstopil oče ter jo je ošinil z bistrim pogledom.

«Ali ni bil nekdo tukaj?» je vprašal osorno.

«Sama sem, kakor vidite.»

«Slišal sem neko šepetanje. Nekje v bližini mora biti tisti fantalin...»

«V sobi ga ni,» je lagala. Pri tem pa ji je pogled pogostoma ušel na omaro, stoječo ob zidu. To je navihani Jerman takoj opazil; bil pa je ta večer nenavadno dobro razpoložen in ni hotel izdati, da je iztaknil skrivališče.

«Naj bo, kjer hoče, ne bom ga iskal,» je rekel odločno. «Nočem si kvariti veselja. Nocoj sem imel posebno srečo: Od Brlavčevega Jožeta sem kupil samokres po izredno nizki ceni.»

Tončko je zanimala očetova novica, še bolj pa jo je veselilo, da je opustil iskanje. Na vse pretege je hvalila ličnost samokresa.

«Zdaj se nam ni treba bati tatov in potepuhov, četudi živimo na samotni,» je omenil. «Ta ti užge kot blisk — sedemkrat zaporedoma — in zadene, če le količkaj pomerim. Saj lahko poskusiva, Tončka!»

«Tukaj v sobi? Ali ni nevarno?»

«Kaj še! Nameril bom v omaro...»

«Ježeš! Omare je vendar škoda! V njej hranim obleko!»

«Obleka gori ali doli! Glavno je, da vidiš, kako bom zadel.»

«Nisem prav nič radovedna. Ze naprej me je strah.»

«Nič se ni treba bati. Da boš na strel pripravljena, bom štel do tri, nakar bom izprožil.»

«Oče, prosim Vas, ne motite nočnega miru! Kaj porečejo ljudje, ko bodo čuli streljanje? Lahko se Vam tudi primeri nesreča.»

«Ne boj se, Tončka, vaju sem streljanja, nič se mi ne more zgoditi.»

«Oče, ubogajte me in odložite samokres! Saj ne prosim zavoljo sebe, temveč zaradi ljudi, obleke in nevarnosti, ki se Vam lahko pripeti.» Dekle se je vrglo pred očeta ter pričelo glasno jokati.

«Poskusiti moram, ne pomaga nobena prošnja. Štejva, Tončka, da se ne prestrašiš. Ena, dve...»

Dekle je zamahnilo z roko proti očetu, da mu iztrga samokres. Ta čas je zaropotalo v omari in iz nje je planil Valentin, ves bled od strahu.

«Usmiljenje!» je prosil jecljaje. «Ne vzemite mi življenja!»

«Aha!» je strmel Jerman, navidezno hud, skriva pa se je porogljivo muzal. «Ljubezen zaklepaš v omaro! Taka si torej, Tončka!»

«Oče, odpustite! Nisem Vas hotela žaliti. Kaznujte me, kakor hočete, samo orožje odložite!»

«Samokres ni nabit. Hotel sem te le postrašiti.»

Tončka se je oddahnila. Hvaležno je objela očeta, fant pa je porabil priliko ter se izmuznil iz sobe.

Ko sta se drugi dan srečala na polju, je Valentin sramežljivo povetil glavo, Jerman pa se mu je prijazno nasmehnil. Od takrat Tončki ni bilo treba zaklepati ljubezni v omaro in tudi ni dolgo trajalo, ko je Valentin povedel svojo izvoljenko pred oltar.

Soteščan.

Ženitovanje na Ovsišju

(Slika iz starih časov.)

Svatbe se gotovo udeležite, doma petelina za varha pustite...

Predpust je bil nekaj našim prednikom vse bolj imeniten praznik, kakor je danes nam. Obhajali so ga z mnogimi, sedaj že odpravljenimi običaji, predvsem pa z dolgimi svatbami, polnimi pristne ljudske zabave, ki je včasih, žal, prekoračila dopustne meje.

Bolj kakor kje drugje so ohranili stare navade na Ovsišju, kjer niso smeli ničesar opustiti, kar so podedovali po svojih očetih. Vsak si seveda ni mogel vsega privoščiti, toda Prahar, najimovitejši posestnik, se je moral ravnati po starih šegah, drugače bi mu bili sosedje strašno zamerili.

Omožil je hčer, s čimer se je moral podvreči dolgi vrsti starodavnih običajev. Ženin, Matevžev Jaka, se je z očetom zaradi poroke sicer osebno dogovoril, vendar pa je zaradi «navade» moral poslati «moža», da je pomešetaril za doto in določil dan, ko bodo «delali pismo». Potem so se podali k notarju, kjer je ženin začel nevesti posestvo; uredili so pri župnem uradu oklice, naročili pri mizarju «balo», nakupili obleko in druge potrebščine. Ženin in nevesta sta morala iti molit v župnišče, za kar je bilo predpisano nekaj daljših in krajših molitvic; tudi spovedati sta se morala dvakrat pred poroko.

Predzadnjo nedeljo oklicev je moral priti ženin s tovarišem, godcem in starešino po «krančelne» na nevestin dom. Takrat se je vršila tudi slovesna prodaja neveste; vodil jo je najstarejši fant v družbi svojih tovarišev, ki so mu bili za pričo. V ponedeljek so pričeli vabiti, ženin svoje in nevesta svoje sorodnike. Nevesto je premisljala družica; obe sta bili praznično oblečeni; na glavi sta nosili čepico in srebrn pas se jima je svetil okrog pasu. Družica je imela v lični škatlici tobak za nosljanje. Pri vsaki hiši je morala ponoviti, naj ju vprašajo, po kaj sta prišli, nato je vsakemu posebej ponudila tobačnega prahu. Domači so ga jemali, kihali in poizvedovali, kakšne vrste je ta posušena travica, družica je morala odgovarjati premišljeno, da je ni kak dobrovoljček prijel za besedo. Slično se je godilo tudi tovarišu, ki je vodil ženina okrog sorodnikov in je vsem ponavljal enako vabilo: «Svatbe se gotovo udeležite — doma petelina za varha pustite — ter mu s slamnato bilko vrata podprite; — ako jo podere — pa naj še on za vami pridere.»

V soboto so vozili «skrinjo» na okrašenih vozovih med glasnim vriskanjem in streljanjem. Pred vsako gostilno so jim zagradili in ženin je moral plačati «šrango». Matevžev Jaka se je povsod postavil; vsak je moral kaj dobiti, saj mu je oče zapustil celo nogavico šmarnih tolarjev za slovesnost ženitovanja.

V ponedeljek, ko sta bila ženin in nevesta tretjič oklicana, se je vršila poroka. Drug in družica sta morala v zgodnjih jutranjih urah zbirati svate, ki so se nabirali pred Matevžem, odkoder so šli z ženinom k sosedu po nevesto. Tu so jim seveda zaprli, rekoč, da jih ne poznajo, čemur je sledilo zabavno prerekanje z bolj in manj posrečenimi dovtipi. Končno jim je «hišni oče» odprl vrata ter jih je povabil k zajtrku, ki je bil obilen, a mu je bilo odmerjeno zelo malo časa, ker se jim je mudilo v cerkev, kamor so morali priti ob določeni uri. Slabo znamenje bi bilo, ako bi bili zamudili.

Dolg je bil sprevod, ki se je vil z Ovsišja v dolino proti farni cerkvi. Naprej so korakali godci, čijih eden je imel nalogo paziti, da jih ni srečala črna mačka ali stara ženica. Za godce je stopal ženin poleg družice in nevesta poleg tovariša; za njima pa so vriskali svatje in fantje so streljali s pištolami, da je odmevalo daleč naokrog.

Pri fari so se zbrali gledalci obojega spola ob cerkvi, na koru in žagradu, ocenjujeva ženina, nevesto in njuno obnašanje. Tudi svatje so vzbujali zanimanje, posebno dekleta v pestrih narodnih nošah.

Po izvršeni poroki sta imela drug in družica mnogo opravila. Paziti sta morala na svate, da se niso porazgubili, kar se v takih prilikah dogaja iz razloga, da jih je treba potem siliti in nagovarjati. Pomagali so jima godci, zakaj nihče ni smel manjkati na «popotnini», ki je v vaški gostilni trajala do večera.

V najboljšem razpoloženju so se v prvem večernem mraku pomikali svatje iz doline na Ovsišje. Spremljala jih je zavest, da začenja poglaviti del svatbe — «ohceti», ki bo trajala vso noč do ranega jutra.

Prispeli so na ženinov dom. Tovariš je zgrabil nevesto okrog pasu ter jo nesel v hišo, kakor je bilo predpisano po starodavni šegi. Za njima je vstopil ženin s svati, katerim sta drug in družica za obloženimi mizami odkazala prostore. V kot za glavno mizo sta posadila starešino, na čigar desnici sta sedela ženin in nevesta, nato so zavzeli prostore veljavnejši možje z boljšimi polovicami. Ob stranskih mizah se je kratkočasila mladina, godci so uganjali burke pri posebni mizi pri vratih, okrog peči pa so sitnariji berači.

Oče starešina je otvoril ženitovanje s tem, da je razrezal pred sabo na mizi veliko potico ter jo je razdelil, na kar je dvignil kozarec in nazdravil ženinu in nevesti. «Hišni oče» jih je zalagal s pijačo, zapisovaje, koliko je iztočil. To je bilo potrebno za končni račun, katerega so poravnali svatje, dočim jim jestvin ni bilo treba plačevati.

Prostora pod nad hlevom je služil za plesišče. Tu so se zbirali «oglarji», fantje iz sosednjih vasi, ki so pripeljali «kamelo», čije prodaja je povzročila mnogo smeha in zabave. Tudi «pogača», katero je prinesla zgovorna Rožinka, je vzbudila dokaj prijetne šale. Celu uro je trajalo pogajanje, pomešano z izbornimi dovtipi.

Za smehom in zabavo je moralo priti tudi nekoliko žalosti, za katero je poskrbel najzgovornejši godec ob pomenljivi polnočni uri. Zlezal je na peč, raz katero je nagovoril nevesto ter jo pozval, naj odloži poročni venec. Poslušno se je vsa objokana sklonila proti družici, ki ji ga je odpela in shranila v omaro.

Med svati je zavladal trenoten molk. Do solz je ganil ta prizor ženske, pa tudi moški so postajali resni, ko so videli njihove solze. Godci so morali ubrati zopet druge strune in spraviti svate nazaj v dobro voljo. Lotili so se beračev, ki so se ob peči prepirali za drobtine, padajoče s svatovskih miz. Posebno glasna in nevoščljiva drug drugemu sta bila Gomež in Cendrovka ter sta zbuvala največ pozornosti. Prvi je imel poleg sebe vrečo in druga košaro, kamor sta spravljala obilne milodare.

«Dobra letina, kajne, mamica?» je podražil beračico godec Florijan.

«Ako bi tega-le ne bilo, bi bilo dosti boljše,» je pokazala na berača. «Ta pa odje človeku vsak grizljaj.»

«Hudirjeva baba,» je rezal Gomež ob precej rejeni vreči. «Ali nimaš že polne košare!»

«Kaj te briga!» je pihala razkačena. «Sicer pa meni koč domači siroti tudi nekaj pristoja. Ti pa nisi iz naše občine!»

«Imela si posestvo ter si ga napravila,» ji je Gomež očital. «Jaz nisem imel nikoli svojega imetja.»

«Vrag je v tem dedcu,» je škripala od jeze, zakaj zelo jo je razžalil, kdor ji je oponašal zadolženo kmetijo, katero so ji prodali upniki, njej pa ni nič ostalo.

Svatje so se — nekoliko za res, pa tudi za šalo — razdelili v dva tabora. Nekateri so držali z Gomežem, drugi pa so ostali na strani uboge Cendrovke ter jo milovali. Prvega so njegovi prijatelji zalivali z vinom, ki ga je osrčevalo, Cendrovko pa so njeni zagovorniki obdarovali s potico ter jo ščuvali na nasprotnika.

«Vi imate prav, mamica,» so ji dajali pogum. «Ženski se vendar ne boš dal ugnati,» so drejali prosjaka.

«Kmetijo si napravila,» je Gomež povzel srdito. «Zdaj si nam v nadlego.»

«Mladost si zapil,» mu je vrnila beračica. «Vse si pognal po grlu, kar si zaslužil.»

«Tako, kajneda, kakor ti kmetijo. Vse je šlo do zadnjega beliča in zdaj sva enaka...»

«S teboj ne menjam. Grd si, da bi te vrag ne pogledal.»

«Coprnica! Jezik imaš oster kot nož. Tudi tvoja mladost ni bila preveč sijajna.»

«Vest mi ničesar ne očita.»

«Povej no, baba, kako si pitala mrtvega prašiča. Ves teden si mu nosila krmo v korito, prešič pa je ležal v kotu in se ni dotaknil. Jezila si se, ker ni hotel jesti, nisi pa vedela, da je poginil.»

«Molči, satanski lažnik!»

«Kdo je lažnik? Prekliči, kar si izgovorila!» Gomež se je raztogotil ter ji je nameril s palico. «Pomagajte!» je trepetala Cendrovka.

Godci so odstranili pijanega berača, ki je zato začel zmerjati vseprek: godece, ženina in svate. Vsakemu je vedel kaj očitat in je marsikomu pokvaril dobro voljo.

«V hlev ga zaprite,» je ukazal ženin, videč, da izginja veselo razpoloženje.

«Alo, v hlev!» ga je godec potiskal skozi vrata.

«Pred teboj ne grem,» se je branil z nogami in rokami.

«Bom pa jaz pomagal,» je pristopil drugi godec. Prijela sta ga za noge in glavo ter ga nesla na dvorišče in zaprla v sušilnico za sadje. Nato sta se vrnila k svatom, ki so se že vsak po svoje zabavali. Mladina se je sukala na podu v urnem plesu.

V kotu za mizo so besedičili možaki, ki so veljali za prve v okolici. Zdaj pa zdaj je kdo privlekel iz žepa nogavico, dvignil jo, stresel in potrkal po mizi, češ, denarja kot črepinj, kdo se more meriti z menoj...»

Najbolj se je postavljaj Opekar z dolgo umetno pleteno nogavico; bila je čez polovico napolnjena z vsebino, ki je prijetno zvenela.

«Ta ima denarja kakor škrateelj!» so se menili fantje, ki so ga opazovali.

«Mož ima cekinov in srebrnikov več kakor mi krajcarjev,» je poudarila Kofčevka, nevestina sorodnica. «Tak se lahko ponaša, saj pravim...»

«Stavim, da lahko vpraša, koliko je vredna naša okolica,» je vedel neki fant. «Pri Opekarju domuje staro bogastvo.»

«Koliko ima neki v nogavici, kaj meniš?» je ugibal Dolarjev Peregrin.

«Mnogo, zelo mnogo, saj pravim in pravim,» ga je Kofčevka povzdigovala. «O stotakih niti ne govorimo; notri so tisočaki, tako bom povedala.»

«Poglejmo!» je predlagal Peregrin.

«Meniš, da bo pokazal?» je dvomila. «Tega bi se ne upala zahtevati.»

«Poskusimo, morda se nam pa le posreči!»

Trije fantje so prisledli k Opekarju, ki je pravkar stresel nogavico ter jo je bahavo postavil na mizo, da je glasno zazvenelo.

«Očka, koliko pa je notri?» ga je vprašal šegavo Peregrin.

«Toliko, da vsi skupaj toliko ne premorete. Ali si me razumel?»

«Razumel, očka. Zato bi bilo zanimivo, ako bi prešteli...»

«Svoje šteje, če imaš kaj šteti!»

«Očka, nekaj bi vam rad povedal na uho,» ga je podrezal nekdo izmed fantov.

Opekar je bil radoveden, zato se je sklonil proti fantu; takrat pa je Peregrin zgrabil nogavico ter je iztresel na mizo njeno vsebino. Mož

je prebledel. Iz nogavice se namreč niso usuli tolarji in cekini, ampak svetli kovinasti gumbi, svetinjice, steklene jagode od molkov in druga ropotija.

«Ho, ho! To je bogastvo!» se je rogaj Peregrin.

«Bog naj te kaznuje!» Opekar je vstal osramočen, vrgel na mizo bankovec za račun, oblekel suknjo ter jo odkuril.

«Kdo je napravil to budalost?» se je razkoračil Opekarjev Joža ter mu nameril s pestjo.

«Jaz,» je priznal Peregrin. «Če bi bil vedel, bi tega ne bil napravil.»

«Vrag te je zmotil,» je kričal kot obseden ter mu priložil zaušnico, ki mu jo je nasprotnik spretno vrnil.

«Pri meni se ne bo nihče pretrepal,» je porasel ženin in ženske so begale po sobi.

Nastal je pravcati dirindaj; nekateri so držali Jožeta in drugi Peregrina, da preprečijo prelep. Preden so ju pomirili in popravili zabavo, je posijala zarja in za njo se je nasmehnilo hladno zimsko jutro.

Starešina je naznanil konec «ohceti» in povedal račun. Po vrhu je bilo treba tudi nekaj prostovoljno dati za kuharico in godce, ki so s krozniki pobirali svojo pristojbino. Mnogi so se imenitno odrezali, nekateri pa so tudi godrnjali. Nejevoljno je mrmral mož ob ženi z rejeno culico, ki mu je pomirljivo šepetala: «Janez, nikar se ne kregaj! To, kar je v culici in v žepu spodnjega krila, je vredno več, kakor znaša ta račun.»

Ko so se poslovili od ženina in neveste ter jima voščili dolgo in srečno življenje, so pričeli drug za drugim odhajati. Vsak se je nekoliko opotekal; ženskam se sicer ni toliko poznalo, pač pa se jim je zehalo; tožile so, da so zaspane. Najbolj zdelani so odhajali godci, dokaz, da so ga dobili svojo mero. Soteščan.

Prodano pleče

(Šaljiva dogodbica.)

Nekateri gospodarji imajo z gospodinjami velik križ. Naj jim še tako gledajo na prste in pazijo na korake, žena se posluži ugodne prilike in mož je prevaran.

Med take je spadala tudi Hostarica na Dobravi. Imela je nešteto potreb, katere je znala olajšati brez moževe vednosti. Zato pa je gojila razne skrivne zveze z vaško branjevko, ki jo je obiskovala, kadar je bil mož odsoten. Ta ji je bila vedno na razpolago ter je hitro izvedla vsako naročilo.

Tako je imela Hostarica večkrat novo obleko, ne da je bilo treba možu poseči v denarnico. Bila je lepo rejenege obraza in sosedse so govoričile za plotom, da prazna vreča ne stoji pokoncu. Celu to jim je bilo znano, odkod dobiva denar za priboljške, zakaj branjevka ni molčala, da ji Hostarica skrivaj prodaja žito, maslo in slanino.

Za tisto veliko noč si je Hostarica kupila zopet novo obleko in obuvalo. Manjkalo ji je še svilene rute, katero je hotela nabaviti za vsako ceno. Izdala pa je že ves denar in trenutno ni mogla najti nikakega vira novih dohodkov.

Ves teden je premišljevala, kako bi prišla do denarja, in šele zadnje jutro ji je pomagalo naključje. Spomnila se je, da še ni pripravila in skuhalo plečeta, tistega velikega od starega prašiča, ki bo za praznike nekaj zaleglo. Takoj se ga je lotila; umila ga je in izbrala lonc, ko je vstopila Tresulja, vaška branjevka, s košaro, prodajajoč svilene rute.

«Dobro jutro, mamica!» jo je nagovorila. «Danes bova pa gotovo kaj izbrali. Blago je izvrstno in cene so zelo ugodne.»

Hostarica je šla iz veže pogledat, kaj dela mož, in ko ni našla o njem sledu, je smuknila v sobo, kjer je Tresulja že izložila svojo kramo in razgrnila rute. Bile so okusno posejane z umetnimi cveticami; blago je šumelo pod raskavimi prsti delavne gospodinje.

«Krvavo sem potrebna svilene rute,» je omenila branjevki. «Toda denar sem tako razmetala, da res ne vem, ali imam še toliko, da bi jo mogla plačati.»

«Eh, kaj tisto,» jo je Tresulja zavrnila. «Bom že dobila, saj se ne mudi. Lahko pa tudi narediva za pleče. Tako ti ne bo treba misliti na dolg.»

Ta predlog se gospodinji ni zdel prenapačen. Brez pomisleka je zavila pleče v papir, babnica ga je spravila v košaro ter se je poslovila. Takoj po njenem odhodu pa je začela misliti in vse v njej ji je reklo, da je storila budalost. To je bilo tem usodnejše, ker je prodala zadnje pleče in brez njega si ne more misliti velikonočnih praznikov. Kaj ji pomaga svilena ruta, ki je ne more dati v ionec in postaviti na mizo! To bo rojil njen Janez ter se togotil, češ: «Tri prašiče smo klali, pa nimamo za praznike plečeta!»

Pa to bi bilo nazadnje še igrača, če bi Janez ne zahteval pojasnila in ne hotel vedeti, kje je meso. Resnice mu seveda ne more povedati, izgovora pa ni lahko najti, kadar je stvar preočitna in mož ne mara nasesti. Zato je najbolje, ako ga prej pripravi na ta dogodek.

Zopet je šla pogledat po možu, ki ga je zasledila na skednju pri vrtenju slamoreznice. Zdel se ji je pripraven trenutek za uprizoritev nakane.

«Čakaj ti mrcina! Joj, o joj!» se je drla na vse grlo. O, ti nesrečni pes! Ubijte tatinško zver! Janez, ali ne čuješ? Pomagajte!»

«Kaj pa je?» se je mož oglašil na podu.

«Pleče mi je ukradel, ko sem ga devala kuhat. Iz lonca ga je izmaknil, ta hudoba. O joj, o joj!»

«Kdo ga je ukradel? Saj te ne razumem!»

«I kdo, sosedov Pudelj. Ta vražji pes, kako teče z njim proti gozdu.»

«Proti gozdu, praviš? Na katero stran?»

«Pravkar je izginil v smrečju.»

«Ti presneti ropar!» Hostar je pustil slamoreznico, skočil je s skednja ter jo je ubral v označeni smeri proti gozdu. Tam se je ustavil, da poišče psa ter mu odvzame plen. Žvižgal mu je ter ga klical po imenu; bila sta sicer prijatelja, včasih mu je samo pomignil, pa je prihitel, danes pa ga na vse klicanje ni od nikoder.

Ves razkačen je ostavil gozd ter se je napolnil k sosedu. Na vsak način se je hotel maščevati nad nepošteno živaljo.

«Ti, Jančar, psa mi boš pa kar spravil od hiše!» je kričal že od daleč za sosedom. «Ali misliš, da bomo drugi radi njega trpeli škodo?»

«Kaj ti je pa naredil?» je osupnil sosed.

«Pleče mi je ukradel. Pomisli: žena ga je umivala, pa ti hlastne ter ji ga ugrabi. Ali ne zasluži, da ga na mestu pobiješ?»

«Tega pa Pudelj ni napravil,» se je Jančar nasmehnil. «Že dva dni je priklenjen pri hlevu in leži v svoji hišici.»

O resničnosti sosedove izjave Janez ni mogel dvomiti, zato ni hotel vstrajati pri prejšnji trditvi. Lahko bi se še bolj osmešil, ako bi kaj zini. Torej je boljše, da molči. Jančar pa je hotel na vsak način nekaj izvedeti in dati svoje mnenje.

«Janez!» je stopil pred soseda. «Kdo pa je obdolžil našega Pudelja tatvine? Ali si ga videl, ko je ukradel pleče?»

«Videl ga nisem! Kdo pa je še pustil krasti, ako je videl? Ampak žena ga je videla, vpričo nje je segel v lonec in pobegnil z mesom. In tako naglo se je zasukal, da ni mogla ničesar prepričati.»

«Aha!» se je Jančar potrkal s prstom po čelu. «Ampak veš kaj, Janez, vse to se najbrž ni zgodilo. Žena ti je pravila pripovedko.»

«Tega pa ne verjamem. Na lastne oči sem videl, da je lonec prazen in da je voda umazana, v kateri je umila pleče.»

«Saj ne rečem, da nisi videl. Rad bi ti le pokazal pravega pudelja, ki je odnesel pleče. Stopi no, Janez, tja do Tresulje in poglej nekoliko po koči. Pravkar je krevljala po vasi. Ako se ne motim, je prišla iz tvoje hiše.»

Hostar se ni dal prositi, obrnil se je in odšel. Tresulji ni nič kaj ugajal njegov prihod, kajti pravkar je razvila Hostarjevo pleče ter ga je položila na mizo. Mož ga je poznal. Molče ga je stisnil pod pazduho in nesel domov.

«Ježeš, ali si ga res našel?» je ostrmela žena, ko je zagledala prodano pleče.

«Kaj ne, da imam dober nos? Toda drugič me ne imej za norca. To pot si se ujela! Hudoga ti radi tega ne maram storiti. Da bi le sosedov Pudelj ne zahteval zadoščenja zavoljo kratenja dobrega imena...»

Žena je zardela od sramote ter se je brez odgovora odstranila. Čim je odšel na delo mož, je vzela kupljeno ruto ter jo nesla branjevki, ker je ni mogla plačati. Zato pa iz jeze oba velikonočna praznika ni hotela iti v cerkev, mož pa je radi tega pleče vseeno pojedel.

S o t e š č a n.

Po obedu.

Gost: «Natakar, plačam!»

Natakar: «Imeli ste juho, goveje meso, pečenko, zelje in krompir... Ali ste še kaj imeli?»

Gost: «Lakoto še imam.»

Dobro glavo ima.

Zgankovka: «Prečastiti gospod župnik, ali bi hoteli pomagati, da bi se moj Jakec tudi izučil za gospoda?»

«Ali ima fant dobro glavo?»

Zgankovka: «O, prav dobro, čez tri stopnice je padel, pa si glave ni razbil.»

Noče lagati.

Prvi lovec: «Ali mi verjamete, da sem v treh dneh ustrelil 999 zajcev?»

Drugi lovec: «Zakaj pa ne rečete rajši okroglo 1000?»

Prvi lovec: «Ali mislite res, da bi mogel jaz zaradi enega zajca postati lažnivec?»

Dober odgovor.

Podoficir: «Ahacij Hlačoper, zakaj je vojakom zabranjeno pri vožnji skozi predor moletti iz železniškega voza glave?»

Hlačoper: «Gospod narednik, zato, da ne bi z glavami poškodovali predora.»

Brihtna bolniška strežnica.

Zdravnik: «Kako ste dopovedali bolniku, da ima živeti še samo tri dni?»

Strežnica: «Zelo obzirno. Začela sem najprej z enim dnevom...»

V vinu resnica.

Sodnik: «Zakaj ste gospodu Čepurju rekli slepar?»

Obtoženec: «Bil sem pijan in v takem stanju vedno govorim resnico.»

ZANIMIVOSTI

KAKO JE BIL LUDOVİK XIV. OPERIRAN.

Znano je, da je francoski kralj Ludovik XIV. dolga leta trpel na neki bolezni, ki sicer ni bila njegovemu življenju nevarna, toda zagrenila mu je marsikateri dan. Njegov telesni zdravnik je izžrpal že vso svojo znanost in končno je nasvetoval vladarju operacijo.

Toda kralj ni imel do svojih kirurgov nikaškega zaupanja in sploh se je bal operacije. Kratkoterminalno je odklonil zdravnikov nasvet in ni hotel nič o njem slišati. Potem je dal njegov telesni zdravnik napraviti za operacijo posebno primeren nožiček, ali Ludovik XIV. se je zbal

tudi tega nožička, čeprav so že takrat poznali kloroform in slično. Zdravnik pa ni odnehal, marveč je poklical na pomoč še svojega tovariša v dvorni službi, da pregovorita kralja za operacijo. Rekla sta mu, da bosta poskusila enako operacijo na nekaterih ujetnikih, ki slučajno trpe za enako boleznijo.

Privlekli so iz zaporov 12 oseb in reklo se jim je: Ali se daste operirati in boste pomiloščeni, ali pa boste drugi dan obglavljeni. Vsi so si izbrali operacijo. Spravili so jih v bolnico in tam operirali z istim nožičkom, ki je bil določen za kralja. Operacije so uspele in zatavljenje se je izvršilo v redu, na kar je tudi kralj izgubil strah pred zdravnikovim nožičkom in se dal operirati. Operacija je potekla ugodno in kralj je bil ves srečen, ker je bil oproščen nadležne bolezni.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

STRAŠEN POŽAR.

S u h o r pri Metliki, 5. aprila.

Že dolgo se nismo od nas oglasili v «Domovini» in tudi sedaj Vam nimamo poročati ničesar veselega. Na veliko soboto je v bližnji vasi Dragoševcih ponoči nastal pri neki hiši sredi vasi požar. Zaradi vetrovnega vremena je bila naenkrat vsa hiša v plamenih, ki so vneli tudi sosednja poslopja. V nekaj urah je bilo v pepelu nad 20 raznih poslopij. Pomoč ni bila mogoča zaradi močnega vetra.

To je bil strašen prizor, ko smo šli drugega dne na Veliko noč gledat pogorišča, ob katerih so plakale družine brez streh. Zgorelo je tudi mnogo obleke in mnogim družinam vsa hrana. Živali so precej rešili, vendar so ostali v ognju en prašič, dve kravi in jet koz. Nevarno se je opekel tudi neki deček in se ne ve, kaj bo z njim.

Pomoč siromašnim pogorelcem je nujno potrebna.

«DOMOVINA» IN NJENI NASPROTNIKI.

Mala dolina, v začetku aprila.

Ni ga časopisa, ki bi tako neustrašeno zastopal naše koristi, kakor dela «Domovina». Dokaz temu so njeni številni nasprotniki in narodni pregovor pravi, da ni slabo tisto sadje, ki se ga lotijo ose.

Naše nasprotnike je v boju proti «Domovini» zanimivo opazovati. Ta zabavlja zoper njene uvodnike, drugemu ne ugajajo novice, tretji se zgraža nad podlistki, vsi pa so edini v zavesti, da resnica v oči bode. To so tisti ljudje, ki hočejo zlobno zaslužiti Tavčarjeve povesti, česar si danes ne upajo več storiti. S tem so vzbudili zanimanje za prepovedane knjige med ljudstvom, ki ni našlo v njih ničesar pohujšivega, pač pa je črpalo iz njih mnogo razvedrila in pouka.

Tudi danes se gotovi svetohlinci pohujšujejo nad povestmi, ki jih prinaša «Domovina», dasiravno vedo, da izhajajo iz ljudstva, ki jih pripoveduje za zabavo. Sami znajo mnogo takih pripovedk ter jih radi pripovedujejo. Nekoč sem poslušal klerikalno družbo, ki se je ob prisotnosti duhovnika zabavala s pripovedovanjem opolskih dovtipov pozno v noč. Bog jim seveda ni zameril tega, ker je to le za liberalce greh. Tudi «Domovino» čitajo skrivoma in se kregajo nad «Domoljubom», kjer je vsakemu članku primešana vera in sovražstvo. Jasno je, da je za tako hrano treba posebnega želodca, in ni čudno, da se človeku pozna že na obrazu, od česa živi. Pa ne le na obrazu — tak je klerikalec tudi v srcu in v dejanjih! Poznam moža, ki zajema modrost iz klerikalnega časopisja, zavija oči in zabavlja čez nevero, v dejanju pa ne pozna usmiljenja do bližnjega, ter ga, če le more, stiska in zatira. Ali je lepo od duhovnika, ki je dušni pastir cele fare, pa nikdar prijazno ne pogleda svojih dozdevnih liberalcev? Je-li res tako vzgojno, ako zbere v

društvu okrog sebe nekaj fantov, katerim vcepi v dušo sovraštvo in srd do vsega, kar ne čuti klerikalno? Kako nespametno je vendar begati uboge ženice, da si niti robca ne upajo zaviti v napreden časopis! Silno neumestno je, da si duhovnik napravi seznam vseh bralcev «Domovine» in v ta namen razpošlje po fari zaupnice nabirat imena. Ne vemo, kakšen cilj zasleduje s tem dejanjem in koliko bo tisti na slabšem, ki je zapisan v črne bukve.

Z gotovostjo pa lahko rečemo, da bo ta korak pridobil «Domovini» novih bralcev, zakaj mnogi uvidevajo, da nosijo številni klerikalci vero le na jeziku in skrivajo hinavščino pod pobožno pačenje obraza, da sta jim «čednost» sovraštvo in zaničevanje tam, kjer je rekel Izveličar: «Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.»

Resnicoljub.

KOROŠKO PISMO.

V Rožu, v začetku aprila.

Spoštovani g. urednik! Ko prebiram «Domovino», ki obiskuje tudi nas na severni strani Karavank, me večkrat obide želja, da bi se tudi jaz oglasil v Vašem listu. Zato mi dovolite to pot par vrstic. Saj upam, da bo brate v svobodni Jugoslaviji glas o nas prav tako razveselil, kakor razveseli nas, kadar izvemo kaj iz Jugoslavije.

Šesta Velika noč je letos, ki jo spet obhajamo v Avstriji. Bridko nam je pri srcu, ko se spominjamo tistih naših lepih, a žal tako kratkih sanj o svobodi. Šest let, oj, kako kratka in vendar kako dolga doba! Marsikdo, ki je bil pred tem časom vnet Slovenec, se je ohladil in ga zaman iščemo danes v naših vrstah. Vendar pa ne smete misliti, da smo zato že obupani. O ne! Naj le gredo pleve, kamor jim kaže veter, zrnje bo ostalo! In verujte mi, da tega zrnja ni malo. Res je sicer, da smo bolj tihi in skromni, toda če ne ženemo vrišča, še ne smete misliti, da smo se obsodili na smrt. Po naših dolinah in planinah še vedno odmeva:

«Slovenski smo fantje,
iz Roža doma,
slovenske smo misli,
slovenjga srca —»

Giblremo se tiho, a tem skrbneje in vztrajneje. Pridno gojimo našo pesem, hodimo v naše knjižnice in tudi naši diletantski odri delujejo ponekod prav marljivo. Seve, takega razmaha kakor morda pri Vas, med nami ni, ker ga biti ne more. To pa, kar je, je prisrčno in iskreno. Zavedamo se, da smo ena družina. In ta zavest je naša moč!

Ker že govorim o tej zavesti, naj povem še nekaj, kar nas vse boli. Kar prihaja iz Jugoslavije ljudi semkaj, pa bodi Slovenec, Hrvat ali Srb in narobe, mislijo takoj, čim prestopijo državno mejo, da morajo tudi v zasebnem razgovoru med seboj ali z nami domačini pokazati znanje nemščine. Tudi mnogi nočejo vedeti, da imamo po slovenskem Korotanu za vsako vasico slovensko ime. Zato Jugoslovani po puško ni treba hoditi v Ferlach, ko jo lahko dobi v Borovljah, na letovišče tudi ne v Velden, ko je tako lepo v Vrbi! Ali čutite, kako nas naši lastni krvni bratje s takim pačenjem in spakovanjem ponižujejo in smešijo?! Naj bi se to že enkrat nehalo. Nemci sami se po pravici rogajo takemu početju. In oni se vozijo v Laibach, ne v Ljubljano, pa tudi ne v Zagreb, ampak v Agram. In le pomislite, da Nemci v Ljubljani in v Zagrebu niso izgubili ničesar, Slovenci na Koroškem pa — ali je res že vse pozabljeno v teh kratkih šestih letih?

Moram nehati, da Vas ne razvezim. Upam, da mi pri priliki spet odstopite kak kotiček, da bom malo «pomarnval».

Slovenski Rožan.

PISMO KOMAROVEGA MIHALEKA IZ HÜDE LÜKJE.

Prlekija, na cvetno nedelo.

Ljubi gospod vrednik tan pr «Domovini», vendar ste resen mislili, ka bon ias v Kanado

odiša. Zaj Van moren napisati, kak se mi je godilo. Priden do tistega broda, zagledan tisto mlako: «Ja, zlodja, to pa je ne Müra ali Drava!»

Te pa pitan tistega brodara, kak je s totoj vožjoj, ka bi se rad v Kanado pela. Pa mi je reka:

«Dokumente maš?»

Ja jemi rečen: «Neke jih man soboj, neke pa jih doma moja stara.»

«Ka pa peneze maš?»

«Ja par dinarov man!»

«Ti budalo, kaj par dinarov! Naj tomeje (najmani) moreš meti osen jezer (tisoč) dinarov!»

«O, ti saprmenska Kanada, če man jaz teko penez, te man doma tudi Kanado! Te pa sen začēja handlati s tistim brodarom, ka bi tak dugo šibje seka tan pr brodi, dokič (dokler) ne bi teko zasliža, ka bi se prek pela.

«Ti teslo noro, pred te more zlodi vzeti, ka boš teko zasliža!»

Te pa je ne s ten nič. Negda, gda sen se namena prek Müre pelati, sen tudi tan šibje (protje) seka, ka me je prek zapela, da sen tudi ne penez ima. Ja, pa si je tudi tisti brodar dá neke dopovedati; toti pa je bija od zlodja. No pa sen jo spet popiha nazaj domo.

Kak je moja stara vesela bila, ka sen nazaj priša, gda sen joj razloža, kak se mi je godilo! Pa mi pravi: «Dobro, ka si ne več penez ima, te še bi tiste zaprava! Kaj boš si zdaj obleka, ka si ves gvant odal!»

«Pa sa še man tisto zimsko sükjo s tistin ksmatin koleron!»

«Oh, pa je že pr varžetih rasčesana (raztrgana). Koler se že ne pozna, kakša zver je bila, ki je tisto kožo negda nosila!»

Jaz joj pravim: «Še so drugi bole bogati, pa majo tudi rasčesane sükje k meši. Sa si bon že drugo kupa, gda bon začēja püter na odajo nositi.»

«Šolje (čevlje) maš tudi raztrgane!»

«Ja, sa jaz tudi ven, ovači pa bi peš v Kanado priša. Bon si že dá druge zešiti, sa man svinjski boks!»

Ona pa mi pravi: «Svinjski boks je vsegdar svinjski, ga pečeš ali kühaš.»

«Če pa ga druge ljudje tak hvalijo!»

Zaj pa bon moga negda kopače meti, da man tudi na en kol goric. Pa bon tudi pred jimi «Slovenca» štea (čital) tak kak drugi mogotci delajo. Pa moren se tudi pohvaliti, ka sen si kučo vün zbiksa, da je pisa neki dopisnik v 9. številki «Domovine», ka se mi je hüda lükja zasipala. Po Vüzmi bon se presela, naj se neki toti tulipani po steni posišijo.

K razpisu ugankarskih nagrad

Ob velikonočnih praznikih je bilo dovolj časa, da so številni naši naročniki in naročnice poskusili razrešiti uganko, priobčeno v velikonočni številki našega lista. Rekli smo takrat, da rešitev ni lahka. To tudi vidimo iz doposlanih rešitev, od katerih je ogromna večina napačna. Opozarjamo, da mora biti križ popolnoma pravilen, ne sme biti poševen ali z ostrimi konci.

Ako ste si napravili po naši sliki deščice, se lahko reši uganka na dva načina, ki sta si pa v bistvu enaka. Prejeli smo rešitve na oba načina, vendar pa je po naši sliki rešitev pravilna samo tako, da oba gornja enaka dela, na katerih je težišče rešitve, prideta v položaj, viseč na levo stran in ne na desno. Pri žrebanju bomo vpoštevali tudi rešitve na drugi

način, ki je sam po sebi pravilen, samo da je treba srednja dva neenaka komada obrniti, ko ju izžrežeš iz lista.

Ako se komu, ki je že poslal napačno rešitev, še naknadno posreči pravilno sestaviti križ, naj nam kar pošlje pravilno rešitev. Čas je do 15. aprila t. l., ko se bo vršilo žrebanje. Izmed onih, ki bodo pravilno pogodilo križ, jih bo 10 izžrebanih za enake nagrade. Vsakdo teh izžrebancev dobi po eno knjigo «Od Ohrida do Bitolja».

Pogoj je tudi, da pridejo pri žrebanju v poštev samo naročniki in naročnice «Domovine» ter njihovi svojci; slednji morajo na dopisnici omeniti, katerega naročnika svojci so.

Sliko naše uganke prinašamo še enkrat. Sestavite torej iz teh črnih delov križ, ki mora biti popolnoma pravilen. Kjer se deli stikajo, mora biti označeno s črtami. Opozarjamo še, da ne sme nobeden teh črnih delov biti položen preko drugega, temveč pridejo pri pravilno sestavljenem križu vsi deli lepo drug poleg drugega. Rešitev narišite na dopisnico in odpošljite!

Shranite si to sliko, čeprav se Vam mogoče rešitev ne bo posrečila, da boste lahko potem primerjali, ko bomo objavili pravilno rešitev. Oni, ki jim ugankarska sreča ni mila, se bodo čudili, kako enostavna in vendar kako težavna je pravilna rešitev.

ŽENSKI VESTNIK

Krušna juha. Star kruh, ki ga hočeš uporabiti za juho, prepražiš v pečici ali pa na plošči štedilnika, potem ga skuhaš v slani vodi, kateri si pridejala nekaj dobrega sirovega masla in nekaj zrnice kumine. Vode mora biti precej. Med kuhanjem moraš večkrat dobro premešati. Nato precediš tekočino skozi sito, osoliš, kolikor je še potrebno, in potem stepeš v juho, preden jo neseš na mizo, še dva rumenjaka.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Velikodušnost.

Gost (natakarju): «Gospod natakar, meni je padel bankovec pod mizo. Ako ga boste našli, mi ga jutri vrnite, če ga pa ne najdete, je lahko vaš.»

Slabo kavalirstvo.

Gospod je prepustil v tramvaju svoj sedež neki dami.

Dama: «Kako lepo od vas, da mi pustite svoj sedež.»

Gospod: «Malenkost, gospodična. Mi gospodje smo že siti tega, ker se nam vedno očita, da j repuščamo prostore le lepim damam...»

Ze ve.

Kuharica: «Prosim lepo, milostljiva gospodja, jaz sem čula, da potrebujete kuharico?»

Gospodinja (ki pogosto menja kuharice): «U je zelo žal, kajti danes sem že dobila drugo.»

Kuharica: «No, potem pa pridem jutri.»

Žganje in bolezen.

Hrabroslav in Zvezdomil sta se dogovorila, da ne bosta več pila. Iz previdnosti pa je vzel Hrabroslav vendarle steklenico žganja za primer bolezni.

Čez tri dni Zvezdomil ni mogel več zdržati, zato je prilezel k Hrabroslavu in mu rekel: «Bolam sem.»

«Prepozno, včeraj sem bil jaz ves dan bolan...»

Strašno.

Povojni bogatin: «Za božjo voljo, poslušaj stara, najina hčerka je zbežala s hišnim učiteljem.»

Žena: «Kaj se mogoče najina hčerka ne sme poročiti iz ljubezni?»

Bogatin: «To je že res! Toda jaz sem vedno upal, da bo učitelj mogoče enkrat zbežal s teboj.»

Prevzetnost

je preveč se zanašati na srečo zdravja misleč: «Meni se ne more ničesar zgoditi!» Nikomur še ni bilo ob zibelki sojeno, da ga ravno nikdar ne bodo zadele bolečine. Najmanj prepričljivo često zadržuje, da se čutijo občutne revmatične bolečine, trganje, zbadanje, zobobol ali nadležen na-

Profesorska zmedenost.

Profesorjeva soproga je planila v možovo sobo: «Za božjo voljo, Zvezdoslav, naša Hrabroslavica je izpila vse črnilo iz črnilnika. Kaj naj storim?»

Profesor (v raztresenosti): «No, pa piši s svinčnikom, če nimaš črnila.»

Lep nasvet.

Profesor vlomilcu: «Čakajte še malo! Nekaj bi vas prosil. Ali ne bi hoteli obiskati tudi družino spodaj in ukrasti klavir?»

V plesni dvorani.

A.: «Ali poznate žensko, ki tam-le v kotu govori s starejšim gospodom?»

B.: «Poznam.»

A.: «Njen mož jo je baje poročil samo zaradi tega, ker izvrstno pleše šimi. Ali je to res?»

B.: «Res je.»

A.: «Ali mogoče poznate tudi dotičnega tepca?»

B.: «Poznam ga. To sem jaz sam...»

Premeten računar.

Janezek: «Koliko je polovica od sedem?»

Janezek svojemu soščolcu: «Kaj naj rečem? Ako mu povem, da je tri, mu bo premalo, ako mu pa odgovorim, da je štiri, mu bo preveč. Zato rajši molčim.»

Pri spovedi.

Miha: «Bil sem velik lenuh.»

Spovednik: «To je greh.»

Miha: «Pa sem tudi delal kakor črna živina in je s tem vse poravnano. Preklinjal sem tudi.»

Spovednik: «To je velik greh.»

Miha: «No, zato pa sem tudi mnogo molil, pa je vse poravnano. Kradel sem razne stvari.»

Spovednik: «Ali ne veš, da je to greh?»

Miha: «Saj sem zato tudi dal mnogo milodarov siromakom, s čimer je vse poravnano.»

Spovednik: «Poslušaj me! Bog ti je dal dušo, vrag pa jo bo vzel in bo vse poravnano...»

Listnica uredništva

Žužemberk. Po novem zakonu tožljivo.

Belea. Pride prihodnjič.

A. K. Triglav. Prosimo, da postanete naš sodnik. Tudi slike nam pošljite, ako so zanimive. Stroški se povrnejo.

PREKLIC.

Podpisani Ignacij Šostar, posestnik v Črnem vrhu, preključujem in obžalujem obdolžitve, izrečene po meni v gostilni Plavšak v St. Juriju ob Taboru o gg. Filipu Zupančiču, posestniku v Lokah, in Juriju Goropevsku, posestniku in lovskem pazniku v Ojstrci, da sta lovila pred Božičem 1925. v ojstrškem revirju, ustrelila tam srno ali srnjaka ter isto odnesla, kot neresnične in izmišljene in se zahvaljujem imenovanima, da sta odstopila od kazenskega postopanja napram meni.

Ignacij Šostar.

Kar je že dedom in roditeljem pomagalo, to bo pomagalo tudi Vam! Elsa fluid, da, samo «Elsafluid»! To že skozi 27 let priljubljeno domače sredstvo s svojo mnogokratno uporabo odznotraj in odzunaj kot ublažitelj bolečin! Umivanje in drgnjenje z Elsafluidom krepi in jača vaše telo, stori Vas zmožne kljubovati prehladenju in Vam pripravlja užitek. En sam poizkus je izpreobrnil mnoge, ki niso hoteli verovati in jih privedel, da iz hvaležnosti še dalje priporočajo Fellerjev «Elsafluid». Tudi Vi boste storili isto, ako naročite za poizkus 6 dvojnatih

hod. Previdni ljudje imajo vedno v hiši Fellerjev blagodišeči «Elsafluid», ki jih zavaruje zoper nemile slučaje. Tudi našim čitateljem priporočamo to preizkušeno, staro dobro domače sredstvo in kosmetikum. Močnejše in večjega delovanja kot francosko žganje in je najboljšo sredstvo te vrste. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 velike

specialne steklenice za 99 Din, 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic za 250 Din že obenem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju ali proti vnaprej poslanemu denarju lekarnar Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska. Posamezne steklenice Elsa-fluida se dobe v lekarnah in sorodnih trgovinah ob znižanih cenah po 9 Din.

ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din ali da Vam pride še ceneje: 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI

Kot nagrada

ново dvokolo ali sportni voziček!

Kdor kupi ali posreduje, da proda podpisana tvrška 10 novih dvokoles ali otroških vozičkov v letošnjem letu, dobi kot nagrado novo dvokolo, kompletno z angleško pnevmatiko, ali otroški sportni voziček. — Zahtevajte cenik! — Prodaja tudi na obroke. — Največje skladišče dvokoles, otroških vozičkov in pnevmatike. — «Tribuna», P. B. L., tovarna dvokoles, otroških vozičkov in delov, Ljubljana, Karlovška cesta 4.

Lastin za čevlje

dobite v trgovini Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. — Istotam se kupujejo jajca in maslo vedno po najvišji dnevni ceni. — Zaloga vseh kolesarskih potrebščin.

J. STJEPUŠIN
SISAK

priporoča

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovan na pariški izložbi

Ceniki franco

Prvovrstno naravno vino

lastnega pridelka, pa tudi sortirana grašćinska vina iz ptujskega okraja se dobe pri g. Stoinscheggu v Rogaški Slatini pod jako ugodnimi pogoji. 37

Pozor!

Lončarji!

Pozor!

Lož kupite najugodnejše v trgovini Franc Senčar, Mala Nedelja. 47

Advokat

Dr. Dominik Žvokelj

je otvoril
svojo pisarno
v Kamniku.

Tukaj! Tukaj! Notri v tej knjigi stoji zapisano, da kupite v trgovini 34

Ant. Savnika v Skofji Loki
najbolje in najceneje vsakovrstno

manufakturno blago

Ako še niste poskusili, pridite in prepričali se boste. Oddaljenim pošljem vzorce na ogled za 8 dni, ilustrirani cenik z več 100 slikami pa popolnoma zastonj.

KOLESA

kupite najbolje pri tvrdki

in vse potrebščine

OSRAM
žarnice

EXCELLA
šivalni stroji.

J. GOREC

Ljubljana, Dunajska cesta 1 v palači
Ljubljanske kreditne banke in Gospo-
svetska cesta 14 v hiši gostilne Novi svet.

Gospodinje, šivilje, obrtniki!

Do sedaj neprekosljivi

šivalni
stroji

KÖHLER z 10 letnim
jamstvom

se dobe v najmodernejših opremah za rodbino, šivilje, krojače in čevljarje pri tvrdki

Iv. Auerhammer

Ljubljana, Kolodvorska ulica 3.

Prodaja se tudi na obroke.

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic

V LJUBLJANI

izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejši obrestni meri. Nakup in prodaja valut in deviz. Daje vsakovrstne kredite in predjme.

14